

SERIKALI YA MAPINDUZI YA ZANZIBAR

**HOTUBA YA WAZIRI WA
KILIMO, MALIASILI, MIFUGO NA UVUVI**

MHE. HAMAD RASHID MOHAMED (MBM)

**KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA
MATUMIZI YA FEDHA YA WIZARA YA
KILIMO, MALIASILI, MIFUGO NA UVUVI
YANAYOWASILISHWA KATIKA MFUMO WA
PROGRAMU (PBB) KWA MWAKA WA
FEDHA WA 2017/2018**

MEI, 2017

YALIOMO

YALIOMO	i
UTANGULIZI	1
UKUAJI NA MCHANGO WA SEKTA YA KILIMO KATIKA PATO LA TAIFA 2016-2017	3
HALI YA UZALISHAJI	4
MAPATO NA MATUMIZI YA FEDHA KWA MWAKA 2016/2017	8
MAFANIKIO YALIYOPATIKANA MWAKA 2016/2017	9
UTEKELEZAJI WA PROGRAMU ZA WIZARA YA KILIMO, MALIASILI, MIFUGO NA UVUVI	17
PROGRAMU KUU YA MAENDELEO YA KILIMO	17
Programu ndogo ya utafiti na mafunzo ya kilimo	19
Programu ndogo ya maendeleo ya huduma za Kilimo	23
Programu ndogo ya Uhakika wa Chakula na Lishe	25
PROGRAMU KUU YA MAENDELEO YA RASILIMALI ZA MISITU NA MALIASILI ZISIZOREJESHEKA	26
Programu Ndogo ya Maendeleo ya Uhifadhi wa Rasilimali za Misitu	27
Programu ndogo ya Uhifadhi na Usimamizi wa Maliasili Zisizorejeshaka	30
PROGRAMU YA MAENDELEO YA MIFUGO	31
Programu ndogo ya uzalishaji wa mifugo	32
Programu ndogo ya huduma za utabibu wa mifugo	33
PROGRAMU YA MAENDELEO YA UVUVI	35
Programu ndogo ya kuimarisha ufugaji wa mazao ya baharini..	35

PROGRAMU YA UTAWALA, MIPANGO NA USIMAMIZI WA KAZI ZA KILIMO NA MALIASILI	39
Programu ndogo ya mipango na usimamizi wa kazi za Kilimo na Maliasili	40
Programu ndogo ya utawala	42
Programu ndogo ya uratibu wa kazi za Wizara Pemba	44
CHANGAMOTO	44
HATUA ZA KUKABILIANA NA CHANGAMOTO	45
MUELEKEO WA MAPATO NA MATUMIZI YA BAJETI INAYOZINGATIA PROGRAMU KWA MWAKA WA FEDHA 2017/2018	46
MAKADIRIO YA MAPATO 2017/2018	46
Programu ya Maendeleo ya Kilimo;	46
MUELEKEO WA WIZARA YA KILIMO, MALIASILI, MIFUGO NA UVUVI MWAKA 2017/2018	47
PROGRAMU YA MAENDELEO YA KILIMO	48
PROGRAMU YA MAENDELEO YA RASLIMALI ZA MISITU NA MALIASILI ZISIZOREJESHEKA	56
Programu ndogo ya Uhifadhi na Usimamizi wa Maliasili Zisizorejesheka 2017/2018	59
PROGRAMU YA MAENDELEO YA MIFUGO	60
Programu ndogo ya Utafiti wa Mifugo	62
PROGRAMU YA MAENDELEO YA UVUVI	63

Programu ndogo ya ufugaji wa mazao ya baharini	63
Programu ndogo ya maendeleo ya uvuvi na uhifadhi wa bahari	64
PROGRAMU YA UENDESHAJI NA URATIBU WA WIZARA YA KILIMO, MALIASILI, MIFUGO NA UVUVI	66
Programu ndogo ya Uratibu wa Afisi Kuu Pemba.	67
Programu ndogo ya Utawala na uendeshaji wa kazi za kilimo maliasili mifugo na uvuvi	67
Programu ndogo ya uratibu wa mipango, sera na utafiti	68
Programu ndogo ya Uratibu wa Ofisi Kuu Pemba	71
MUHTASARI WA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2017/2018	71
SHUKURANI	72
VIAMBATISHO	75
KIAMBATISHO. NA.1.	75
KIAMBATISHO NAM. 2	78
KIAMBATISHO NAM.3: Jadueli la upatikanaji wa mapato julai, 2016 hadi aprili, 2017	81
KIAMBATISHO 4: Upatikanaji wa fedha za matumizi ya mishahara, ruzuku na o.c kwa julai 2016 hadi Aprili -2017	82
KIAMBATISHO NAM 5: Jadueli la upatikanaji wa fedha za miradi ya maendeleo wizara kuanzia julai, 2016 – April, 2017 .	84
KIAMBATISHO NAM 6: Mradi wa kuimarisha ufugaji wa mazao ya baharini	85

KIAMBATISHO NAM 7: Mradi wa usimamizi wa kazi za uvuvi wa kanda ya kusini mashariki mwa bahari ya hindi (SWIOFish)	87
KIAMBATISHO. NAM 8: Programu ya Miundombinu ya Masoko Uongezaji wa Thamani na Huduma za Kifedha Vijijini- MIVARF	89
KIAMBATISHO. NAM 9.: Programu ya Kuendeleza Sekta za Mifugo (ASDP-L)	92
KIAMBATISHO. NAM 10: Mradi wa Kuimarisha Uzalishaji wa Mpunga (ERPP)	96
KIAMBATISHO. NAM 11: Mradi wa uendelezaji kilimo cha mpunga na kuongeza thamani ZANRICE	100
KIAMBATISHO NAM 12: Mradi wa Kuimarisha Miundombinu ya Mifugo	105
KIAMBATISHO 13: Jadueli la makadirio ya ukusanyaji wa mapato kwa mwaka wa fedha 2017/2018	107
JADUELI 14: Makadirio ya matumizi ya kawaida, mishahara, ruzuku na maendeleo kwa mwaka wa fedha 2017-2018	109
JADUELI 16: MAKADIRIO YA MATUMIZI KWA KAZI ZA MAENDELEO 2017-2018	112

HOTUBA YA WAZIRI WA KILIMO MALIASILI, MIFUGO NA UVUVI MHE. HAMAD RASHID MOHAMED (MBM) KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA FEDHA YA WIZARA YAKILIMO, MALIASILI, MIFUGO NA UVUVI YANAYOWASILISHWA KATIKA MFUMO WA PROGRAMU(PBB) KWA MWAKA WA FEDHA WA 2017/2018

UTANGULIZI

1. Mheshimiwa Spika, kwa ruhusa yako naomba kutoa hoja kwa Baraza lako Tukufu likae kama Kamati kwa ajili ya kupokea, kujadili na kupitisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya fedha ya Wizara ya Kilimo, Maliasili, Mifugo na Uvuvi kwa kazi za Kawaida na za Maendeleo kwa mwaka wa fedha 2017/2018 ambayo yanawasilishwa katika mfumo wa Programu (PBB).

2. Mheshimiwa Spika, kwanza kabisa nachukua fursa hii kumshukuru Mwenyezi Mungu kwa kuibariki nchi yetukuwanaamani, utulivunakutuwezeshakufikiasiku ya leo tukiwa wazima na wenye afya njema ili tuweze kujadili bajeti hii kwa ajili ya maendeleo ya wananchi wa Zanzibar ambapo asilimia kubwa wanajihusisha na kazi za kilimo, ufugaji, uvuvi na uhifadhi wa maliasili.

3. Mheshimiwa Spika, nampongeza Mhe, Dkt. Ali Mohamed Shein Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa

Baraza la Mapinduzi ambae piani Makamo Mwenyekiti wa Chama cha Mapinduzi kwa kuiongoza nchi yetu katika misingi ya utulivu, amani na siasa safi. Aidha, tunampongeza kwa kusimamia vyema utekelezaji wa ILANI ya Uchaguzi ya CCM ya mwaka 2015 – 2020 inayotekelezwa na Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar katika kufanikisha maendeleo ya Sekta ya Kilimo, kwa lengo la kuongeza tija kwa wananchi na kukuza uchumi.

4. Mheshimiwa Spika, nachukuwa nafasi hii kumpongeza Mheshimiwa Balozi Seif Ali Iddi Makamu wa Pili wa Rais wa Zanzibar ambae pia ni Mwakilishi wa Jimbo la Mahonda kwa kutupa miongozo, maelekezo na michango yake pamoja na kuimarisha ushirikiano wa ndani na nje ya nchi yetu katika maendeleo ya sekta ya kilimo.

5. Mheshimiwa Spika, napenda kuchukua fursa hii kukupongeza wewe binafsi, Naibu Spika na wenyeviti wanao kusaidia kuliongoza Baraza lako. Tunakuombea dua kwa Mwenyezi Mungu wewe pamoja na wajumbe wote wa Baraza la Wawakilishi akuzidishieni baraka, hekima na busara ili mpate wepesi wa kuliendelesha Baraza hili kwa utulivu na mafanikio Amin.

6. Mheshimiwa Spika, napenda kuchukua fursa hii ya pekee kuwashukuru Wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Baraza la Wawakilishi ya Fedha, Biashara na Kilimo kwa miongozo na ushauri waliotoa kwa

Wizara ya Kilimo, Maliasili Mifugo na Uvuvi, kwa kufanikisha utekelezaji wa malengo katika bajeti ya Wizara kwa mwaka 2016/2017. Aidha, tunaishukuru Kamati kwa kufanikisha maandalizi ya bajeti ya Wizara ya mwaka 2017/2018. Naihakikishia Kamati yako kwamba, maoni, ushauri na mapendekezo waliyotupa tumeyazingatia katika bajeti hii tunayoiwasilisha.

UKUAJINAMCHANGO WASEKTA YA KILIMO KATIKA PATO LA TAIFA 2016-2017

7. Mheshimiwa Spika, Sekta ya Kilimo inaendelea kuwa ni muhimili mkuu wa uchumi wa Zanzibar na inatoa mchango wa moja kwa moja katika kujikimu kimaisha ambapo asilimia 40 ya wananchi wameajiriwa na sekta hii; na inakadiriwa kuwa zaidi ya asilimia 70 ya wananchi wanategemea sekta hii kwa njia moja au nyengine katika kujipatia kipato na kuimarisha maisha yao. Kwa mwaka wa fedha 2016 sekta hii imechangia asilimia 25.7 ya pato la Taifa na imekuwa kwa asilimia 5.7 ikilinganishwa na 2.5 ya mwaka 2015. Aidha, sekta bado inalo jukumu kubwa la kuwawezesha kikamilifu wakulima, wafugaji na wavuvi kwa kuwajengea miundombinu, kuwapatia pembejeo, utaalamu na nyenzo za kufanyia kazi ili waongeze uzalishaji wenye tija. Hali hii itawawezesha wananchi kujitosheleza kwa chakula na kupata ziada kwa ajili ya biashara, kuwa na uhakika wa chakula na hatimae kupunguza umasikini.

HALI YA UZALISHAJI

8. Mheshimiwa Spika, takwimu zinaonesha kuongezeka kwa mavuno kwa baadhi ya mazao ya chakula na biashara mwaka 2016 ikilinganishwa na mwaka 2015. Zao la Karafuu limeongezeka kutoka tani 3,322 mwaka 2015 hadi kufikia tani 4,678.69 mwaka 2016, viazi vikuu kutoka tani 2,408.5 mwaka 2015 hadi tani 3,519.92 mwaka 2016, Muhogo kutoka tani 132,641.32 mwaka 2015 hadi tani 133,412.80 mwaka 2016, ndizi kutoka tani 47,494.7 mwaka 2015 hadi tani 55,454.7 mwaka 2016 na mbaazi zimeongezeka kutoka tani 592.99 mwaka 2015 hadi tani 1,414.42 mwaka 2016. Mboga (tungule, nyanya, bilingani, bamia, mchicha, matikiti, tango na pilipili) kutoka tani 15,715 mwaka 2015 hadi kufikia tani 27,256 mwaka 2016. (Angalia kiambatisho nam. 1).

9. Mheshimiwa Spika, Ongezeko la uzalishaji limechangiwa na matokeo ya utafiti, taaluma inayotolewa kwa Mabibi na Mabwana shamba katika utumiaji wa mbinu bora za kilimo cha kisasa na upatikanaji wa mikopo kupitia mfuko wa uwezeshaji uliopo chini ya Wizara ya Kazi, Uwezeshaji, Wazee, Vijana, Wanawake na Watoto. Aidha, hivi karibuni kumejitokeza vikundi vya SACCOS vinavyotoa mikopo kwa wakulima pamoja na kuimarika kwa maduka ya pembejeo na zana za kilimo vijijini. Sekta binafsi pia zimechangia kiasi kikubwa katika

kuongeza uzalishaji hasa kwa mazao ya chakula na mboga wakiwemo TAHA, ZAIDI, TAPP, Milele Foundation, VSO na TOAM.

10. Mheshimiwa Spika, takwimu zimeonesha pia kuwepo kwa ushukaji wa uzalishaji kwa baadhi ya mazao ya chakula yakiwemo mpunga kutoka tani 29,082.7 mwaka 2015 hadi tani 4,343.80 mwaka 2016, viazi vitamu kutoka tani 55,765.1 mwaka 2015 hadi tani 24,834.30 mwaka 2016 na Mahindi kutoka tani 2,826.70 mwaka 2015 hadi tani 891.73 mwaka 2016. Sababu zilizochangia ushukaji wa mazao ya kilimo ni pamoja na upungufu mkubwa wa mvua za masika msimu wa mwaka 2016.

11. Mheshimiwa Spika, sababu nyengine ni kupungua kwa eneo lililolimwa mazao ya chakula ikiwemo viazi vitamu kutoka ekari 7,966.46 mwaka 2015 hadi ekari 3,547.76 mwaka 2016, mahindi kutoka ekari 5,652.21 mwaka 2015 hadi ekari 1,783.46 mwaka 2016 na mtama kutoka ekari 1,425.57 mwaka 2015 hadi ekari 458.00 mwaka 2016. Hii ilisababishwa na kuhama kwa wakulima walio wengi kutoka kilimo cha mazao ya asili ya chakula na kulima mazao ya mboga na matunda ambayo ni ya muda mfupi na yenye tija ya haraka. Aidha, mabadiliko ya tabianchi yamechangia kupungua kwa uzalishaji wa mpunga wa kutegemea mvua na mazao mengine.

12. Mheshimiwa Spika, Wizara inaendelea na usimamizi na uhifadhi wa misitu na maliasili zisizorejesheka, takwimu zinaonesha ongezeko kubwa la matumizi ya nishati ya kuni kutoka mita za ujazo 18,573 mwaka 2015 hadi kufikia mita za ujazo 19,532.25 mwaka 2016, Boriti mita za ujazo 2,325 mwaka 2015 hadi kufikia mita za ujazo 2,457 mwaka 2016. Kwa mazao ya maliasili zisizorejesheka kumekuwepo na ongezeko la uchimbaji na matumizi ya mawe kutoka tani 74,373 mwaka 2015 hadi tani 81,377 mwaka 2016 na mchanga kutoka tani 490,576 mwaka 2015 hadi kufikia tani 576,476 mwaka 2016. Hii imetokana na ukuaji wa sekta ya ujenzi wa majengo na barabara mjini na vijijini pamoja na wananchi kutotumia njia mbadala za vifaa vya ujenzi. Aidha, Wizara inaendelea kuhamasisha na kuwawezesha wananchi katika kupunguza matumizi ya nishati ya kuni kwa kutumia majiko sanifu, gesi salama na kwa kushirikiana na Wizara ya Ardhi, Nishati na Mazingira na Wizara ya Ujenzi, Mawasiliano na Usafirishaji tunaendelea na utafiti wa kuhamasisha matumizi mbadala ya vifaa vya ujenzi, badala ya kutegemea mchanga na mawe pekee.

13. Mheshimiwa Spika, kwa mazao ya mifugo na uvuvi takwimu zinaonesha pia kuwepo kwa ongezeko la mayai kutoka 184,546,967 mwaka 2015 hadi kufikia jumla ya mayai 186,163,932 mwaka 2016, maziwa kutoka lita 34,983 mwaka 2015 hadi kufikia lita

40,895,412 mwaka 2016. Aidha, takwimu zinaonesha kupungua kwa idadi ya ng'ombe waliochinjwa kutoka 23,677 mwaka 2015 hadi 20,710 mwaka 2016, mbuzi kutoka 2,605 mwaka 2015 hadi 1,625 mwaka 2016 na kuku kutoka 1,104,004 mwaka 2015 hadi kufikia kuku 707,792 mwaka 2016 (**Angalia kiambatisho nam. 2**). Hii imetokana na ongezeko na uingizaji wa nyama ya kuku na maini ambayo yanauzwa kwa wastani wa TZS. 4,500 kwa kilo moja kupitia Kampuni za ZANCHICK, MALIK FARAJ na FARID ambazo zinaingiza wastani tani 438,251 kwa mwaka. Lengo la Wizara ni kuhamasisha uzalishaji wa ndani wa kuku wa nyama kibiashara ili kampuni hizi zinunue kuku waliozalishwa ndani ya nchi. Hii itasaidia kutoa ajira kwa makundi ya vijana ambao kwa kiasi kikubwa hivi sasa wamebaki bila ya ajira ya maana.

14. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa mazao ya baharini nayo yamepungua ikiwemo Samaki kutoka tani 34,104 mwaka 2015 hadi tani 33,892.5 mwaka 2016 na Mwani kutoka tani 16,665 mwaka 2015 hadi tani 11,113.3 mwaka 2016. Hali halisi ya sasa inaonesha sehemu ya samaki na mazao ya baharini (majongoo na kamba) yanasafirishwa na kupelekwa Tanzania Bara na nchi za jirani ikiwemo DRC. Sababu za kupungua uzalishaji wa samaki ni kuongezekwa kwa uvuvi haramu unaofanywa na wavuvi vijana na kupelekea uharibifu wa matumbawe ambayo ni mazalia ya samaki. Aidha uzalishaji wa zao la mwani

umepungua kutokana na kupungua kwa bei ya mwani, kuibuka kwa maradhi ya zao hilo pamoja na kuwepo kwa mabadiliko ya tabianchi.

UTEKELEZAJI WA MALENGO YA WIZARA MWAKA WA FEDHA 2016/2017

15. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2016/2017, Wizara ya Kilimo, Maliasili, Mifugo na Uvuvi imeendelea kusimamia na kutekeleza malengo ya Dira ya 2020, ILANI ya Uchaguzi ya CCM 2015 – 2020, Mkakati wa Kukuza Uchumi na Kupunguza Umaskini (MKUZA III), Malengo ya Maendeleo Endelevu (SDGs), Mipango na Mikakati ya Kisekta pamoja na Mpango wa Mageuzi ya Sekta ya Kilimo (ATI).

MAPATO NA MATUMIZI YA FEDHA KWA MWAKA 2016/2017

16. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2016/2017 Wizara ya Kilimo, Maliasili, Mifugo na Uvuvi imepangiwa kukusanya jumla ya **TZS. 2.82** Billioni kutokana na vyanzo vyake 11 vya mapato. Kwa kipindi cha Julai, 2016 hadi Aprili, 2017 Wizara imekusanya **TZS. 3.10 Billioni** sawa na asilimia 110.2 (**Angalia kiambatisho nam. 3**).

17. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha wa 2016/2017 Wizara iliidhinishiwa kutumia jumla ya

TZS. 48.98 Billioni kutekeleza Programu tano, kati ya hizo **TZS. 15.74 Billioni** kwa kazi za kawaida (**TZS. 10.96 Billioni Mishahara, TZS. 4.24 Billioni** matumizi mengineyo na **TZS. 551.50 Million** ikiwa ni Ruzuku kwa ajili ya Chuo cha Kilimo Kizimbani). Aidha, kwa kipindi cha Julai, 2016 hadi Aprili, 2017 Wizara imepata **TZS. 14.36 Billioni** kati ya hizo **TZS. 9.87 Billioni Mishahara, TZS. 3.99 Billioni** matumizi ya kazi za kawaida na **TZS. 492.79 Million** ikiwa ni Ruzuku sawa na asilimia 91 ya makadirio (**Angalia kiambatisho nam 4**).

18. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa fedha za Miradi ya maendeleo, Wizara imeidhinishiwa **TZS. 33.23 Billioni** ambapo (TZS. 32.17 Billioni kutoka kwa washirika wa maendeleo na **TZS. 1.07 Billioni** ni kutoka SMZ). Kwa kipindi cha Julai, 2016 hadi Aprili, 2017 Wizara imepata **TZS. 7.54 Billioni** kati ya hizo **TZS. 6.95 Billioni** kutoka kwa Washirika wa Maendeleo na **TZS. 590.44 Million** kutoka SMZ sawa na asilimia 23 ya makadirio (**Angalia kiambatisho nam. 5**).

MAFANIKIO YALIYOPATIKANA MWAKA 2016/2017

19. Mheshimiwa Spika, Wizara ya Kilimo, Maliasili, Mifugo na Uvuvi kwa mwaka wa fedha 2016/2017 imepata mafanikio yafuatayo:

- a) Wizara kwa kushirikiana na sekta binafsi ikiwemo kampuni ya ZAIDI na TAHA zimeendelea na kazi ya uhamisishaji wa wakulima katika matumizi ya teknolojia ya umwagiliaji maji kwa matone na green houses katika mazao tofauti ambapo wakulima 100 wa mpunga, ndimu na mboga wamepatiwa vifaa na mashine za kumwagilia maji vyenye thamani ya Tsh. 200,000,000 kupitia programu ya ASDP-L. Vilevile wakulima 600 wa umwagiliaji maji kwa matone (400 Unguja na 200 Pemba) wametambuliwa na taarifa zao kuhifadhiwa kwa lengo la kutathmini mafanikio yao;
- b) Mtambo wa kukamulia alizeti, wenye thamani ya Tsh. 27,000,000 umenunuliwa. Mtambo huo wenye uwezo wa kukamua tani 4.5 kwa siku umefungwa kituo cha Ole- Dodeani Pemba. Aidha, lita 970 za mafuta ya alizeti zimekamuliwa katika Mtambo uliopo Bambi Unguja;
- c) Ujenzi wa miundombinu ya umwagiliaji maji hekta 1,560 yenye thamani ya Dola za Kimarekani milioni 50 haikufanyika kutokana na kutopatikana Mkandarasi aliyekidhi vigezo kupitia zabuni ya mwanzo. Hata hivyo, Wizara kwa kushirikiana na mshauri mwelekezi (KRC JV DASAN) wanaendelea na matayarisho ya kurudia taratibu za zabuni za kumpata

mkandarasi wa ujenzi wa miundombinu ya umwagiliaji maji baada ya EXIM Bank ya Korea kukubali kurudiwa kwa zabuni hiyo;

- d) Kushajiisha wafugaji kuongeza nyama ya Kuku kufikia kilo 663,279, mayai kufikia 184,547,096 na maziwa kufikia lita 36,732,196 kwa mwaka 2017. Wizara imefikia malengo iliyojiwekea kwa uzalishaji wa nyama ya kuku kufikia asilimia 124, maziwa asilimia 116 na mayai 100;
- e) Wizara imeendelea kuimarisha huduma za kinga na tiba ya mifugo ili kupunguza maradhi. Jumla ya wanyama 225,818, wamechanjwa na kutibiwa wakiwemo ng'ombe, kuku, mbuzi, sungura, paka na mbwa. Aidha, Wizara imetumia Tsh. 52.00 Milioni kwa matengenezo ya maabara ya Kichaa cha Mbwa Maruhubi na Wete, ujenzi wa karantini ya mifugo Donge Muwanda pamoja na ukarabati wa kituo cha mifugo Makangale na ofisi za A.I umefanyika;
- f) Wizara imeendelea na juhudi za kuimarisha uvuvi katika kina kirefu cha maji kwa kuanzishwa na kusajiliwa rasmi kwa Kampuni ya Uvuvi (ZAFICO) kwa mtaji wa Tsh. bilioni saba zitakazofadhiliwa na mashirika ya ndani ya Zanzibar. Aidha, Wizara imekaribisha kampuni za Demko (Ugiriki) na Hongdong Investments

Co. Ltd (China) ambazo tayari zimepata kibali kutoka ZIPA;

- g) Wizara ya Kilimo imesaini Mkataba na Kampuni ya RANS wenye thamani ya Tsh. 235,000,000 kwa ajili ya kukamilisha Ukarabati wa Ghala la Akiba liliopo bandarini Unguja. Mkataba huo umeanzia Mei, 2017 hadi Agosti, 2017;
- h) Vijana 69 wamejiunga na mafunzo katika Chuo cha Kilimo cha Kizimbani kwa muhula wa 2017/2018 sawa na asilimia 69 ya lengo. Vijana 112 wamehitimu mafunzo yao 61 ngazi ya cheti na 51 stashahada za kilimo kwa mwaka 2016. Pia vijana wapya 5 wa kada maalum sawa na asilimia 50 ya lengo wamejiunga katika fani ya Udaktari wa wanyama nchini China;
- i) Tafiti na majaribio 11 ya mbinu za uzalishaji wa mazaο makuu ya chakula na biashara yakiwemo zimefanyika mpunga (4), muhogo (3), viazi vitamu (1), mboga (1) na minazi (2) sawa na asilimia 92 ya lengo.
- j) Uhakiki wa vyombo, majengo na mashamba mawili (Kilombero na Kibokwa) umefanyika kwa lengo la kurekebisha taarifa za daftari la mali za Wizara;
- k) Wizara imeendelea kushajiishanakuwaunganisha wakulima, wafugaji na wavuvi katika masoko

ya ndani na nje ya nchi kwa kufungua duka la bidhaa za Kilimo Maruhubi ili kuwaunganisha na masoko. Aidha, vikundi 127 vya vijana kutoka Wilaya zote za Zanzibar vimeunganishwa na Benki ya Maendeleo ya Kilimo Tanzania kwa ajili ya utaratibu wa kupatiwa mikopo.

- l) Wizara pia imelipia Tsh. 269 Milioni sawa na asilimia 75 ya fedha zinazohitajika kwa ajili ya ununuzi wa mashine saba (7) za usarifu na kuongeza thamani mazao ya Mpunga, Mwani, Madagaa, Ndimu na Mboga. Jamii tayari zimelipia Tsh. 89 Milioni ikiwa ni asilimia 25 kwa mujibu wa utaratibu wa mradi;
- m) Wizara kwa kushirikiana na Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko inaendelea na jitihada za kuwatafutia soko wakulima wa mwani, vilevile Wizara imefanya Kongano la siku ya mwani kwa kuzindua bidhaa 40 zinazotokana na mwani mnamo tarehe 24/8/2016 huko Pwani Mchangani kwa lengo la kuendeleza soko la ndani la bidhaa hiyo. Aidha, utafiti wa matumizi ya mwani kwa viwango tofauti katika chakula cha kuku umekamilika ambapo umeonesha kuongezeka kwa uzito na siha ya kuku wa nyama kutoka kilo 1 hadi kilo 2.5 kwa kipindi cha wiki saba; Wizara pia kupitia programu ya MIVARF imelipia asilimia 75 ya gharama na vikundi viwili kutoka Kidoti na

Paje vimechangia asilimia 25 ya fedha kama ilivyo katika makubaliano ya mradi;

- n) Wizara ya Kilimo kwa kushirikiana na Wizara ya Ardhi inaendelea kudhibiti wimbi la uvamizi wa maeneo yote ya kilimo, misitu na mifugo kwa kushirikiana na Wilaya na Halmashauri zake. Kamati ya Wataalamu wa Wizara mbili hizi imeundwa kwa ajili ya kuyapitia na kuyapima maeneo yote ya Kilimo ili yaweze kudhibitiwa kisheria. Kazi hii inaendelea;
- o) Utoaji wa ruzuku za pembejeo za kilimo cha Mpunga kupitia jumua za wakulima umeendelea. Tani 350 za mbegu ya mpunga, tani 700 za mbolea (100 TSP na 600 UREA - Unguja 350 na Pemba 350) na lita 15,000 za dawa ya kuulia magugu zimenunuliwa na kusambazwa (9,000 Unguja na 6,000 Pemba). Aidha, Taratibu za manununzi ya Matrekta 20 na zana zake zenye thamani ya Dola za kimarekani 540,827 kutoka kampuni ya MAHINDRA ya India zimekamilika;
- p) Jumla ya Miche ya Mikarafuu 636,847 imeoteshwa katika vitalu vya Serikali (105,700 Unguja na 237,169 Pemba) na katika vitalu vya watu binafsi miche 293,978 (17,746 Unguja na 276,232 Pemba) sawa na asilimia 64 ya lengo;

- q) Wizara imeshajiisha wakulima kutumia mezani kupima bidhaa zao kwa lengo la kupata vipimo sahihi. Aidha, Wizara imakamilisha awamu ya kwanza ya utafiti wa kutathmini uzito wa mafungu ya mazao kwa ajili ya kupata vipimo sahihi kulingana na bei;
- r) Gari nane (8) na Pikipiki 53 zimenunuliwa na Wizara kupitia fedha za SMZ, Miradi ya SwioFish, ERPP na MIVARF. Vyombo hivyo vya usafiri vimegawiwa kwa watendaji wa miradi husika pamoja na wataalamu wa kilimo, mifugo na uvuvi katika ngazi za Wilaya. Lengo likiwa ni kuongeza kasi ya ufuatiliaji wa kazi, utoaji taaluma na ukusanyaji wa takwimu;
- s) Kupitia mradi wa MIVARF ujenzi wa masoko ya Qatar – Chake Chake na Konde (Pemba) na Kinyasini (Unguja) unaendelea pamoja na ukarabati wa Chumba cha Baridi katika soko la Mombasa (Unguja) na kituo cha mafunzo ya uhifadhi na usarifu wa mazao Pujini (Pemba). Ujenzi huo utagharimu Tsh 4 Bilioni;
- t) Kupitia programu ya ASDP-L ukamilishaji wa vituo 36 (18 Unguja na 18 Pemba) vya ng'ombe na mbuzi umefanyika sambamba na kuwapatia wananchi bila ya malipo ng'ombe wa kisasa 368 na mbuzi 760 kwa utaratibu wa kukopa na kulipa ng'ombe/mbuzi;

- u) Kupitia programu ya ZANRICE/ERPP wakulima wa mpunga 1,884 wamepatiwa taaluma ya kilimo biashara na kutayarisha muongozo wa kilimo bora cha Mpunga inayotumia maji kidogo, mbegu kidogo na mazao mengi (Shadidi);
- v) Serikali imeanzisha Wakala wa Matrekta ili kuongeza ufanisi katika utoaji wa Huduma za Matrekta na zana za kilimo, pamoja na kuanzishwa Taasisi ya Utafiti wa Mifugo ili kuendeleza utafiti.
- w) Kuanzisha programu ya Maendeleo ya Kilimo Zanzibar ambayo itazishirikisha sekta za kilimo, ikiwemo sekta ya biashara na uwezesaji na utekelezaji wake utahusisha fedha kutoka kwa washirika wa maendeleo. Aidha, Kampuni mbili za uwekezaji wa sekta ya kilimo, Netafin (Israel - Umwagiliaji maji), Echelon SA (Sychelles - Uzalishaji wa sukari itokanayo na Stavia). Zimepata kibali kutoka ZIPA na kuwasilisha mipango yao kuanza mchakato wa uchambuzi yakinifu kwa kushirikiana na Serikali.
- x) Kuanzisha kituo cha utalii Masingini (Zanzibar City Park) kwa kuimarishwa vivutio vikiwemo ujenzi wa mnara wa kuangalia Mji wa Zanzibar. Aidha, idadi ya watalii waliotembelea hifadhi ya Taifa ya Jozani imeongezeka kutoka 13,935

hadi watalii 44,469 kufuatia kupandishwa hadhi msitu wa Jozani na kuwa Biosphere Reserve kutoka UNESCO;

- y) Kuanzishwa kwa utaratibu mpya wa uchimbaji wa mchanga chini ya usimamizi wa Serikali kumepelekea kuongezeka kwa mapato kutoka 100,000,000 kwa mwezi wa Machi na Aprili jumla ya Tsh. 584 Milioni zimekusanywa;
- z) Wizara imeanza ujenzi wa kituo cha kutotolea vifaranga vya samaki chenye uwezo wa kuzalisha vifaranga milioni 10, Kaa milioni tano na Majongoo milioni moja kwa mwaka. Aidha, watendaji na wafugaji samaki 35 wamepatiwa mafunzo ya ufugaji wa mazao ya baharini kupitia wataalamu kutoka China;

UTEKELEZAJI WA PROGRAMU ZA WIZARA YA KILIMO, MALIASILI, MIFUGO NA UVUVI

20. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa shabaha za Wizara ya Kilimo kupitia Programu zake kuu tano (5) na ndogo kumi na tatu (13) ulikuwa kama ifuatavyo:

PROGRAMU KUU YA MAENDELEO YA KILIMO

21. Mheshimiwa Spika, Programu kuu ya Maendeleo ya Kilimo inayojumuisha programu ndogo nne; Programu ndogo ya maendeleo ya umwagiliaji maji,

programu ya utafiti na mafunzo ya kilimo, programu ya maendeleo ya huduma za kilimo na programu ndogo ya uhakika wa chakula na lishe ambazo zinatekelezwa kwa pamoja na Idara za Umwagiliaji Maji, Kilimo, Uhakika wa Chakula na Lishe, Taasisi ya Utafiti wa Kilimo na Chuo cha Kilimo Kizimbani.

Programu ndogo ya maendeleo umwagiliaji maji

22. Mheshimiwa Spika, Programu hii inatekelezwa kupitia Idara ya Umwagiliaji Maji na inajukumu la kuendeleza na kuimarisha kilimo cha umwagiliaji maji nchini. Idara inatoa taaluma za uzalishaji na kiufundi juu ya ujenzi na ukarabati wa miundombinu, kushajiisha na kusimamia jumuiya za wakulima kwenye mabonde ya umwagiliaji maji.

Utekelezaji wa shabaha kwa mwaka 2016/2017

- a) Jumla ya visima na pampu saba (7) vimefanyiwa ukarabati (Kibokwakisimakimoja, Bumbwisudi visima vitatu, Mtwango kimoja na Cheju viwili) sawa na asilimia 116 ya lengo;
- b) Malipo ya **TZS. 49.00** Million kwa uungaji wa laini kubwa ya umeme yamefanywa kituo cha Machigini, uungaji halisi utafanyika baada ya malipo ya fidia ya mazao **TZS. 32.00** Million. Aidha, matayarisho kwa ajili ya uungwaji umeme wa Kirindunda yanaendelea sawa na asilimia 50 ya lengo;

- c) Ukarabati wa Ofisi ya Idara Mbweni, ghala la Cheju umwagiliaji maji na jengo la ofisi na ghala la kuhifadhia zana za kilimo Mtwango umefanyika ambapo **Tsh.9.4 Milioni** zilitumika sawa na asilimia 70 ya lengo;
- d) Utengenezaji wa ploti za majaribio juu ya uvunaji wa maji ya mvua katika skimu nne (4) ambazo ni Kiongweni, Msaani, Kiboje Mkwajuni na Muyuni haukufanyika. Hata hivyo ununuzi wa vifaa kwa kazi hii umefanyika ambapo **Tsh.2.1 Milioni** zilitumika na kazi itanza mara tu baada ya wakulima kuvuna mazao yao.

23. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2016/2017 Programu ndogo hii iliombewa jumla ya **TZS. 883.66 Million** kwa kazi za kawaida (**TZS. 603.66 Million** Mishahara na **TZS. 280.00 Million** kwa matumizi mengineyo). programu pia iliombewa **TZS. 185.00 Million** kwa kazi za maendeleo kutoka SMZ. Hadi kufikia Aprili, 2017 programu imepatiwa **TZS. 669.69 Million** (Mishahara **TZS. 577.39 Million** na matumizi ya kawaida **TZS. 81.80 Million** sawa na asilimia 75 na **TZS. 10.50 Million** kwa kazi za maendeleo kutoka SMZ.

Programu ndogo ya utafiti na mafunzo ya kilimo

24. Mheshimiwa Spika, Programu hii inatekelezwa na Taasisi ya Utafiti wa Kilimo na Chuo cha Kilimo Kizimbani, lengo ni kuimarisha na kuendeleza Tafiti za

Kilimo na Maliasili pamoja na kuimarisha uwezo wa Chuo cha Kilimo Kizimbani na kuongeza wataalamu katika fani ya Kilimo na Mifugo.

Utekelezaji wa shabaha kwa mwaka 2016/2017

25. Mheshimiwa Spika, Kwa mwaka wa fedha wa 2016/2017, programu imetekeleza shabaha zake kama ifuatavyo:

- a) Kujenga mfumo wa maji katika bloki 6 na maabara 1 na miundombinu ya umwagiliaji kwa njia ya matone katika eneo la eka 1 na kuweka matangi ya kuhifadhi maji yenye ujazo wa lita 23,000 katika kituo cha utafiti Matangatuani.
- b) Ujenzi wa matangi 2 ya maji katika kituo cha Kizimbani yenye ujazo wa lita 22,000 kila moja umefanyika, kujenga uzio katika eneo la hekta 1.7 kuzunguka maabara ya mpunga Kizimbani, kuweka miundombinu ya umwagiliaji kwa njia ya matone katika eneo la eka 1 na kuweka miundombinu ya umeme eneo la utafiti wa mboga mboga Kizimbani. Utekelezaji wa shabaha hii ni juu ya asilimia 100 kutokana na kupata bakaa ya fedha za maendeleo kutoka bajeti ya mwaka 2015/2016;
- c) Matokeo ya utafiti kupitia vishamba darasa 20 juu ya mbinu bora za uzalishaji wa zao la mpunga kwa wakulima 1,000 (500 Unguja na 500 Pemba) yametolewa. Aidha, matokeo juu

ya uzalishaji wa viazi lishe kupitia vishamba darasa 34 (16 Pemba na 18 Unguja) yametolewa kupitia skuli za msingi na vijijini. Vipindi 3 vya TV, taarifa 2 za mawio na taarifa 1 katika Gazeti la Nipashe zote juu ya viazi lishe zilitolewa kwa wananchi. Shabaha hii imetekelezwa kwa zaidi ya asilimia 600 kutokana na mchango wa miradi ya NAFKA unaofadhiliwa na USAID;

26. Mheshimiwa Spika, Kwa mwaka wa fedha 2016/2017 Taasisi ya Utafiti iliombewa jumla ya **TZS.1.27 Billioni** kwa kazi za kawaida (**TZS.1.14 Billioni** mishahara na TZS.127.83 Millions kwa matumizi mengineyo). Hadi kufikia Aprili, 2017 taasisi imepata **TZS.1.07 Billioni** (**TZS.1.01 Billioni** mishahara na **TZS.57.11 Millions** kwa matumizi mengineyo) sawa na asilimia 84 ya makadirio.

27. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa Chuo cha Kilimo Kizimbani programu ina jukumu la kutoa mafunzo katika fani za kilimo, malasili na mifugo katika ngazi tofauti.

Utekelezaji wa shabaha kwa mwaka 2016/2017

28. Mheshimiwa Spika, Kwa mwaka wa fedha wa 2016/2017, programu imetekeleza shabaha zake kama ifuatavyo:

- a. Mafunzo yalitolewa kwa wanafunzi 172 (ngazi ya Diploma 83 na ngazi ya Cheti 89) na

wanafunzi wapya 73 (Diploma 40 na Cheti 33) wamedahiliwa;

- b. Mpango wa matumizi mbadala ya shamba la RAZABA umetekelezwa kwa kuandaa utaratibu wa kuingia makubaliano na Shirika la Nyumba la Taifa. Hatua hiyo imefikiwa baada ya kupata miongozo kutoka Serikalini ambapo Wizara imetayarisha MOU kwa lengo la kufanya kazi na Shirika la Nyumba la Taifa;
- c. Wakulima 170 (100 Bumbwisudi, 20 Muyuni na 50 Makombeni) wamepatiwa mafunzo ya uzalishaji bora wa mpunga kupitia mradi wa TANRICE na kufanyiwa tathmini. Wakulima hao wameweza kupata mavuno ya wastani wa tani sita (6) katika hekta moja. Mradi pia umetoa mafunzo ya kilimo bora cha mpunga wa umwagliaji maji na kutegemea mvua kwa wakulima 316 na mabwana/bibi shamba 8 katika skimu za Makombeni, Micheweni, Dobi na Tibirinzi – Pemba na Bumbwisudi, Muyuni na Cheju. – Unguja.

29. Mheshimiwa Spika, Kwa mwaka wa fedha 2016/2017 Programu ndogo hii iliidhinishiwa jumla ya **TZS. 551.50 Millions** (Ruzuku) kwa kazi za kawaida (**TZS. 446.90 Millions** Mishahara na **TZS. 104.60 Millions** kwa matumizi mengineyo). Hadi kufikia Aprili, 2017 Chuo kimepata **TZS. 492.79 Millions**

(Ruzuku) kwa kazi za kawaida (**TZS. 396.19 Millions** Mishahara na **TZS. 96.60 Millions** kwa matumizi mengineyo) sawa na asilimia 89 ya makadirio.

Programu ndogo ya maendeleo ya huduma za Kilimo
30. Mheshimiwa Spika, Programu hii inatekelezwa kupitia Idara ya Kilimo na Idara ya Uhakika wa Chakula na Lishe imepewa majukumu ya kusimamia maendeleo ya uzalishaji wa mazao ya chakula na biashara, kutoa elimu ya uzalishaji na ushauri wa kitaalam pamoja na kuratibu upatikanaji wa uhakika wa chakula na lishe katika kaya.

Utekelezaji wa shabaha kwa mwaka 2016/2017

31. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2016/2017, program kupitia Idara ya Kilimo imetekeleza yafuatayo:

- a) Matrekta 20 (14 Unguja na 6 Pemba) yalitumika katika mabonde ya mpunga kwa kuchimbua na kulima, ekari 15,010.25 (Unguja 11,915.5 na Pemba 3,094.75) sawa na asilimia 79 ya lengo la ekari 19,000. Hata hivyo, ili kukidhi mahitaji yaliyopo matrekta 80 yanahitajika kwa kufanikisha kilimo hicho.
- b) Ekari 28,848.25 zilichimbuliwa na kupandwa mpunga kati ya eka 33,800 ya lengo la kilimo cha mpunga 2016/17;

- c) Uhamasishaji na usambazaji wa mitego 2,000 ya kunasia nzi waharibifu wa matunda umefanyika na mitego 8,003 imebadilishiwa dawa na kusambazwa kwa wakulima Unguja na Pemba;
- d) Mpango Mkakati wa Idara ya Kilimo unafanyiwa marekebisho baada ya kuundwa kwa vitengo vipya vya Uendelezaji mazao ya Kilimo na Wakala wa Huduma za Matrekta na Zana Nyengine za Kilimo. Mpango huu utakamilika mwezi wa Juni 2017;
- e) Wakulima 311 (156 Unguja na 155 Pemba) walipatiwa mafunzo juu ya kilimo bora cha mboga na udhibiti wa wadudu waharibifu wa mazao wakiwemo nzi wa matunda. Aidha, wakulima 762 (445 Unguja na 317 Pemba) walipatiwa mafunzo na kushiriki katika kilimo cha mpango maalum wa mpunga;
- f) Kitengo cha ukaguzi wa mazao kimekagua tani 2,208 za karafuu, tani 6,664.4 za mazao ya chakula kutoka Tanzania Bara na tani 19,927.6 za mazao ya chakula kutoka nje ya nchi zimekaguliwa.

32. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2016/2017 Programu ndogo hii iliombewa jumla ya **TZS.3.38 Billioni** (TZS. 1.80 Billioni Mishahara na TZS. 1.58 Billioni kwa matumizi mengineyo. Hadi

kufikia Aprili, 2017 programu imepata **TZS.3.72 Billioni (TZS. 1.63 Billioni** mishahara na **TZS. 2.08 Billioni** kwa matumizi mengineyo) sawa na asilimia 110 ya makadirio. Ongezeko la fedha hizo zimetokana na fedha walizolipwa wazabuni madeni ya mbolea na mbegu baada ya kufanya uhaulishaji.

Programu ndogo ya Uhakika wa Chakula na Lishe 33. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa Uhakika wa Chakula na Lishe programu imetekeleza yafuatayo:

Utekelezaji wa shabaha kwa mwaka 2016/2017

34. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha wa 2016/2017, programu imetekeleza shabaha zake kama ifuatavyo:

- a) Mafunzo juu ya usimamizi na uendeshaji wa Hifadhi ya Chakula yametolewa kwa watendaji sita wa Kitengo cha Hifadhi ya Chakula. Taratibu za ununuzi wa vifaa vya Hifadhi ya Chakula zimeanza na zinasimamiwa na Shirika la FAO. Utekelezaji huu ni sawa na asilimi 40 ya lengo;
- b) Kamati 98 zimepatiwa mafunzo ya lishe bora (Unguja 42, Pemba 56). Wanajamii 210 (70 Unguja, 140 Pemba) kutoka Wilaya ya Kaskazini A, Micheweni na Chakechake wamepatiwa kuku 1,440 kwa ajili ya kuimarisha lishe. Utekelezaji huu ni sawa na asilimia 100 ya lengo;

- c) Wanajamii 1,642 (547 Unguja na 1,095 Pemba) wamepatiwa mafunzo na wamewezeshwa kuanzisha bustani za mboga kwa ajili ya matumizi ya nyumbani kupitia programu ya Mwanzo Bora inayofadhiliwa na USAID. Pia wanajamii 2,419 (820 Unguja na 1,599 Pemba) wamepatiwa mafunzo ya lishe katika wilaya za Kaskazini A, Micheweni na Chakechake; na
- d) Ufuatiliaji wa Hali ya Chakula umefanyika na ripoti nne za Hali ya Chakula nchini zimetolewa na kusambazwa kwa wadau. Kazi hii imekamilika kwa asilimia 100.

35. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2016/2017 Programu ndogo hii iliombewa jumla ya **TZS.344.45 Million** kwa kazi za kawaida (**TZS.164.45 Million** Mishahara na **TZS. 180.00 Million** kwa matumizi mengineyo). Hadi kufikia Aprili, 2017 programu imepata **TZS.171.50 Million** (**TZS.139.50 Million** mishahara na **TZS. 32.00 Million** kwa matumizi mengineyo) sawa na asilimia 50 ya makadirio.

PROGRAMU KUU YA MAENDELEO YA RASILIMALI ZA MISITU NA MALIASILI ZISIZOREJESHEKA

36. Mheshimiwa Spika, Programu hii inasimamiwa na Idara ya Misitu na Maliasili Zisizorejesheka na

ina jukumu la kuwashirikisha wananchi kutunza na kuendeleza raslimali za misitu na wanyama pori pamoja na kusimamia uhifadhi wa misitu, mashamba ya Serikali, viumbe hai na mazingira yao Idara inaratibu kazi zake kupitia programu ndogo ya uhifadhi wa Rasilimali za Misitu na Uhifadhi na Usimamizi wa Maliasili Zisizorejesheka.

Programu Ndogo ya Maendeleo ya Uhifadhi wa Rasilimali za Misitu

37. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa Maendeleo ya uhifadhi wa Rasilimali programu imetekeleza yafuatayo:

Utekelezaji wa shabaha kwa mwaka 2016/2017

38. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa programu kwa mwaka wa fedha 2016/2017 ni kama ifuatavyo:

- a) Notisi zimetolewa za tangazo la kupandishwa hadhi Hifadhi ya Jambiani-Muyuni, Kiwengwa Pongwe, Malilini, Ufufuma - Pongwe na Hifadhi ya Masingini kuwa (Hifadhi ya Maumbile). Hii ni sawa na asilimia 100 ya lengo lililowekwa;
- b) Matokeo ya moto yalioathiri hekta 35.2 za misitu ya hifadhi Unguja na kusababisha hasara inayokadiriwa kufikia Shilingi 21.1 Milioni;
- c) Kunguru 2,588 na Kima weusi 551 waliangamizwa Unguja kwa lengo la kudhibiti uharibifu unaosababishwa na wanyama hao;

- d) Miche 960,984 imeoteshwa vitalu vya Serikali ikiwemo misitu 757,715 (Unguja 722,240 na Pemba 35,475) na Miche ya matunda na viungo 203,269 (Unguja 186,921 na Pemba 16,348);
- e) Miche 2,758,816 imeoteshwa vitalu vya watu binafsi miche ya misitu 2,405,430 (Unguja 2,129,414 na Pemba 276,016) na miche ya matunda na viungo 353,386 (Unguja 208,287 na Pemba 145,099) ;
- f) Hekta 125 zimepandwa miti mashamba ya Serikali mwaka 2016 (Dunga - Jendele hekta 21 Unguja Ukuu hekta 14, Chaani 42, Hifadhi ya Masingini hekta 16, Bungi hekta 6, Kibele hekta 18 na Maziwa ng'ombe hekta 8);
- g) Hekta 226 zimepandwa miti ya aina tofauti katika maeneo ya jamii, kilomita 55 hifadhi za barabara na hekta 48 zilipandwa mikoko (Unguja 16 na Pemba 24) sawa asilimia 90.8 ya lengo la upandaji miti lililowekwa;
- h) Mikataba mipya 12 ya makubaliano ya usimamizi wa misitu ya hifadhi ya Jamii imekamilika na inasubiri kuwekwa sahihi. Aidha, kukamilika kwa mikataba hiyo itafikia idadi ya 57;
- i) Mikutano 11 ya kushajiisha jamii imefanyika na washiriki 129 wa Shehia 11 za Unguja

wameshajiika na kuanzisha vikundi 11 vya uzalishaji wa majiko sanifu;

- j) Mizinga 250 (125 Unguja na 125 Pemba) imegaiwa kwa wafugaji ikiwa na lengo la kuongeza uzalishaji wa asali na kukuza kipato cha wananchi;
- k) Mafunzo ya ufugaji nyuki kwa walimu wa walimu yamefanyika ambapo wafugaji 50 (25 Unguja na 25 Pemba) walishiriki;
- l) Mita za ujazo 2,081 za miti aina ya Pines zimevunwa katika shamba la Serikali la Masingini, sawa na asilimia 83.24 ya lengo la uvunaji miti katika mashamba ya Serikali;
- m) Doria 48 (29 Unguja na 19 Pemba) katika hifadhi, mashamba ya misitu ya Serikali na maeneo ya usafirishaji wa maliasili za misitu zilifanyika ambapo watu 80 walikamatwa. Pia, Misumeno 35 ya moto ilikamatwa 22 iliteketezwa kwa moto 7 ilihifadhiwa na 6 ilikabidhiwa vituo vya misitu kwa ajili ya uokozi.

39. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2016/2017 Programu ndogo hii iliombewa kupata TZS. 96.71 Million hadi kufikia Aprili, 2017 imepatiwa TZS.37.44 Million kwa matumizi ya kawaida sawa na asilimia 39 ya makadirio.

Programu ndogo ya Uhifadhi na Usimamizi wa Maliasili Zisizorejesheka

40. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa uhifadhi na usimamizi wa Maliasili Zisizorejesheka programu imetekeleza yafuatayo:

Utekelezaji wa shabaha kwa mwaka 2016/2017

- a) Maeneo matatu yenye ukubwa wa hekta 14.7 yameruhusiwa kuchimbwa mchanga Donge Chechele (Hii ilikuwa kabla ya Serikali haijachukua maamuzi ya kusimamia yenyewe rasilmali zisizorejesheka ikiwemo mchanga);
- b) Utafiti wa hali halisi ya uchimbaji wa mchanga umekamilika na umeonesha wastani wa tani 39,000 za mchanga na tani 4,320 za kifusi huzalishwa kwa mwezi;
- c) Hekta 36 kati ya 40 zilizopangwa kurejeshewa maeneo yaliochimbwa mchanga, zimepandwa miti ya matunda, Minazi na Misitu; na
- d) Doria 36 zilifanyika maeneo ya uchimbaji na usafirishaji wa maliasili zisizorejesheka ambapo matukio 32 yameripotiwa yakiwemo mchanga gari 16, kifusi gari 4, udongo gari 2, matofali ya jasi gari 2 na mawe gari 8. katika doria hizo mapato ya **Tsh. 56.7 Milioni** yalipatikana.

41. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2016/2017 Programu ndogo hii iliidhinishiwa jumla ya **TZS. 1.57 Billioni (TZS. 1.42 Billioni** mishahara na **TZS.149.29 Million** kwa kazi za kawaida). Hadi kufikia Aprili, 2017 programu imepata **TZS. 1.34 Billioni (TZS. 1.299 Billioni** mishahara na **TZS. 47.91 Million** kwa matumizi mengineyo) sawa na asilimia 85 ya makadirio.

PROGRAMU YA MAENDELEO YA MIFUGO

42. Mheshimiwa Spika, Programu ya Maendeleo ya Mifugo jukumu lake kubwa ni kuendeleza sekta ya mifugo na kuongeza uzalishaji na ubora wa mifugo na mazao yake. Kwa mwaka wa fedha 2016/2017, Programu ya Maendeleo ya Mifugo iliidhinishiwa jumla ya **TZS. 1.76 Billioni** kati ya fedha hizo **TZS. 1.57 Billioni (TZS. 1.32 Billioni** mishahara na **TZS. 253.50 Million** kwa ajili ya matumizi mengineyo), **TZS. 256.75 Million** kwa kazi za maendeleo. Aidha, programu iliidhinishiwa **TZS. 186.75 Million** kwa kuendeleza Mradi wa wafugaji wa ng'ombe maziwa fedha za SMZ.

Programu hii imegawika katika programu ndogo mbili:

- i. Programu ndogo ya uzalishaji mifugo
- ii. Programu ndogo ya utabibu wa mifugo

Programu ndogo ya uzalishaji wa mifugo

43. Mheshimiwa Spika, Programu Ndogo ya uzalishaji wa Mifugo imetekeleza yafuatayo:

Utekelezaji wa Shabaha za programu ndogo ya uzalishaji wa mifugo kwa mwaka 2016/2017

- a) Wafugaji 14,606 wametembelewa na kupatiwa ushauri wa kitaalamu juu ya ufugaji bora wa ng'ombe, mbuzi, kuku na mifugo mengineyo sawa na asilimia 73;
- b) Uhamasishaji wa uanzishaji na uimarishaji wa vikundi sita (3 Unguja na 3 Pemba) vya wafugaji umefanyika;
- c) Kufundisha mabwana/mabibi mifugo wa vijijini 47 (21 Pemba na 26 Unguja);
- d) Huduma za upandishaji wa ng'ombe kwa sindano zimetolewa ambapo ng'ombe 1,443 wamepandishwa ikiwa ni asilimia 36 ya lengo. Aidha, uzalishaji wa gesi ya kuhifadhi mbegu umefanyika ambapo jumla ya lita 2,304 za gesi zilizalishwa na kusambazwa katika vituo vya upandishaji Wilayani;
- e) Mitambo miwili wa Biogesi imejengwa Unguja (Ndijani) na Pemba (Kendwa Kiwani) kwa azma ya kuongeza matumizi mazuri ya samadi kama nishati mbadala; na

- f) Kituo cha majani cha Kizimbani kimefanya ununuzi wa mbegu tofauti za majani na mikundekunde, pia uburugaji na utifuaji wa eneo la eka 3 umekamilika. Aidha, miundombinu ya maji kituoni imeimarishwa.

44. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2016/2017, Programu ndogo ya uzalishaji wa mifugo iliidhinishiwa **TZS. 1.45 Billioni (TZS. 1.32 Billioni** mishahara na **TZS. 126.28 Million** kwa ajili ya matumizi mengineyo). Aidha, programu iliombewa **TZS. 186.75 Million** kwa kazi za maendeleo fedha za SMZ. Hadi kufikia Aprili, 2017 programu imepata **TZS.1.05 Billioni (TZS. 1.02 Billioni** mishahara na **TZS. 24.04 Million** kwa matumizi mengineyo) sawa na asilimia 72 ya makadirio.

Programu ndogo ya huduma za utabibu wa mifugo

45. Mheshimiwa Spika, Programu ndogo ya pili ya Huduma za Utabibu wa Mifugo inalenga kuimarisha utabibu wa mifugo, kutoa huduma ya kuimarisha uchunguzi juu ya ubora wa maziwa yanayozalishwa na wafugaji; kuimarisha huduma ya ugani kwa jamii; kudhibiti maradhi yanayoambukizwa na kupe; kudhibiti magonjwa ya kuku na jamii ya ndege; kudhibiti maradhi ya minyoo; kuimarisha huduma za maradhi; na kudhibiti kichaa cha mbwa.

46. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2016/2017, Programu ndogo hii imetekeleza shabaha zifuatazo:

Utekelezaji wa Shabaha za programu ndogo ya huduma za utabibu wa mifugo kwa mwaka 2016/2017

- a) Wanyama 115,130 wamepatiwa chanjo dhidi ya magojwa (Kuku 90,886 walikingwa dhidi ya ugonjwa wa mahepe, kuku 5,226 ugonjwa wa Ndui, kuku 16,576 ugonjwa wa Gumboro, Ng'ombe 100 ugonjwa wa ngozi, Ng'ombe 2,342 walikingwa ugonjwa wa kimeta na chambavu);
- b) Sampuli 1,124 za maradhi zilichunguzwa kwa lengo la kuimarisha ubora wa afya za wanyama;
- c) Wanyama 11,489 walikogeshwa kwa kuwakinga magonjwa ya kupe na wadudu wengine. Kati ya hao ng'ombe 6,237, mbuzi na kondoo 2,175, mbwa 953, paka 181 na kuku wa kienyeji ni 1,943;
- d) Wanyama 105,263 walitibiwa magonjwa tofauti. Kati ya hao ng'ombe ni 20,742, mbuzi na kondoo 7,149, mbwa 3,804, paka 1,514 na kuku ni 71,935 na sungura 119; Mbwa 5,225 na paka 200 walichanjwa dhidi ya kichaa cha mbwa.

47. Mheshimiwa Spika, Programu ndogo ya Huduma za Utabibu wa Mifugo kwa mwaka wa fedha wa

2016/2017 iliombewa **TZS. 127.22 Millions** kwa matumizi mengineyo. Hadi kufikia Aprili, 2017 programu imepata **TZS.56.42 Millions** sawa na asilimia 44 ya makadirio.

PROGRAMU YA MAENDELEO YA UVUVI

48. Mheshimiwa Spika, Programu ya Maendeleo ya Uvuvi dhumuni lake kubwa ni kuendeleza uvuvi na kuongeza uzalishaji wa samaki na mazao ya baharini kwa njia ya ufugaji.

49. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha wa 2016/2017, Programu ya Maendeleo ya Uvuvi iliombewa **TZS. 19.42 Billioni. TZS.881.41 Millions** kwa kazi za kawaida (mishahara **TZS. 611.41 Millions** na matumizi mengineyo **TZS.270.00 Millions**) na **TZS.18.54 Billioni** kwa kazi za maendeleo na TZS. 218.22 Millions ni kutoka SMZ na TZS.18.32 Billioni ni kutoka kwa Washirika wa Maendeleo. **Programu hii imegawika katika program ndogo mbili:**

- i. Programu ndogo ya Kuimarisha Ufugaji wa Mazao ya Baharini.
- ii. Programu ndogo ya Maendeleo ya Uvuvi na hifadhi za Baharini.

Programu ndogo ya kuimarisha ufugaji wa mazao ya baharini

50. Mheshimiwa Spika, Programu ndogo ya Mazao ya Baharini imetekeleza yafuatayo;

Utekelezaji wa Shabaha za programu ndogo ya kuimarisha ufugaji wa mazao ya Baharini

- a. Mapipa 26 ya fibre tayari yameshawasilishwa katika eneo la mradi kwa ajili ya uzalishaji wa vifaranga vya samaki, kaa na majongoo;
- b. Vikundi 72 vya wafugaji samaki na wakulima wa mwani walipatiwa mafunzo juu ya ukulima na ufugaji bora wa mazao ya baharini. Kamati 48 za mwani zilipatiwa vifaa vya kulimia mwani zikiwemo kamba roll 1,222 na tai tai 2,250;
- c. Jumla ya vikundi 114 vya wafugaji wa samaki na wakulima wa mwani wamepatiwa mafunzo ya ufugaji bora wa mazao ya baharini;
- d. Ujenzi wa kisima kimoja cha maji chumvi umekamilika;
- e. Wastani wa tani za mwani 5,089.34 zenye thamani ya Tsh. 10,935,850,159 zimekaguliwa kwa ajili ya kusafirishwa nje ya nchi;
- f. Jumla ya washiriki 75 Unguja na Pemba wamepatiwa mafunzo bora ya usarifu wa madagaa, mafunzo hayo yalihusu usafi wa dagaa mara baada ya kuvuliwa ili kuongeza thamani, ubora, kutunza afya ya mlaji na kukidhi vigezo vya soko.
- g. Kuongezeka kwa idadi ya tani za madagaa zilizosafirishwa nje ya nchi hadi kufikia 990.47

zenye thamani ya Tsh. 22,157,130 mwaka 2016;

- h. Mkandarasi wa ujenzi wa uzio (fence) na ukarabati wa majengo makongwe katika eneo la mradi tayari ameshasaini mkataba wa ujenzi. “Transformer” ya umeme tayari imeshafungwa katika eneo la mradi. Aidha, programu ilisimamia utekelezaji wa Mradi mmoja wa Kuimarisha ufugaji wa mazao ya Baharini (Angalia Kiambatisho nam. 6)

51. Mheshimiwa Spika, Programu ndogo ya kuimarisha ufugaji wa Mazao ya Baharini kwa mwaka wa fedha wa 2016/2017, iliombewa **TZS.4.26 Billioni** kati ya fedha hizo TZS.694.01 Million kwa kazi za kawaida (**TZS.611.41 Million** kwa mishahara na **TZS.82.60 Million** matumizi mengineyo). Kwa upande wa fedha za maendeleo **TZS. 69.00 Million** ziliombwa kutoka SMZ na **TZS. 3.49 Billioni** kutoka “KOICA” kutekeleza mradi mmoja wa Kuimarisha Ufugaji wa Samaki. Hadi kufikia Aprili, 2017 programu imepata **TZS.540.02 Million** ambapo **TZS.499.19 Million** mishahara na **TZS. 40.82 Million** matumizi mengine.

Programu ndogo ya maendeleo ya uvuvi na uhifadhi wa bahari inalenga kuendeleza uvuvi wa kienyeji na kusimamia rasilimali za baharini kwa matumizi endelevu.

52. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2016/2017, Programu ndogo ya maendeleo ya uvuvi na uhifadhi wa bahari imetekeleza yafuatayo;

- a). Jumla ya doria 174 zilifanyika, kati ya hizo, doria 50 ni za kuangalia leseni za vyombo vya uvuvi na doria 124 za ukaguzi wa tiketi za wageni ziliendelea kufanyika kisiwani Mnemba, Kizimkazi na Fumba;
- b). Taaluma ya uhifadhi ilitolewa kwa kufanya mikutano ya tisa kwa kamati za uvuvi maeneo ya hifadhi nchini;
- c). Taaluma ya athari za uvuvi haramu ilitolewa kwa wavuvi ili kupunguza wimbi la matumizi mabaya ya nyavu ambayo hupelekea kuwepo kwa migogoro katika maeneo ya ukanda wa pwani. Kesi mbili za migogoro ya wavuvi kati ya Chwaka na Uroa na Chwaka na Marumbi wanaogombania maeneo ya uvuvi ziliripotiwa na juhudi za kutafuta suluhu kwa migogoro hiyo zilichukuliwa;
- d). Utafiti wa kujua kiwango cha samaki katika maji ya ndani unaendelea kufanywa kwa awamu, ikiwa pamoja na kujua aina za samaki tulionao kupitia mradi wa SWIOFish. Aidha, maeneo mapya ya hifadhi ya Tumbatu (TUMCA) na Changu Bawe (CHABAMCA) yameanzishwa na mipaka ya hifadhi kongwe za MIMCA na MENAI imefanyiwa marekebisho;

- e). Mafunzo ya ufugaji wa kaa na majongoo yalitolewa kwa washiriki 34 (wanawake 13 na wanaume 21), mafunzo hayo yalihusu njia bora za ufugaji, ujenzi wa uzio kwa ajili ya kufugia majongoo na vizimba vya kufugia kaa; na programu ilisimamia utekelezaji wa Mradi mmoja wa SWIOfish (Angalia kiambatisho nam. 7).

53. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2016/2017 Programu iliombewa jumla ya **TZS. 187.40 Millioni** kutoka Serikalini, hadi kufikia mwezi wa Aprili, 2017, Programu imepatiwa jumla ya **TZS. 44.97 Millioni** sawa na asilimia 24. Kwa kazi za maendeleo programu iliombewa **TZS. 14.97 Billioni** kutoka kwa washirika wa maendeleo JICA na Benki ya Dunia. Hadi kufikia Aprili 2017, Programu imepatiwa **TZS.1.15 Billioni** kutoka kwa Washirika wa Maendeleo na **TZS. 21.18 Millioni** kutoka SMZ.

PROGRAMU YA UTAWALA, MIPANGO NA USIMAMIZI WA KAZI ZA KILIMO NA MALIASILI

54. Mheshimiwa Spika, Programu hii inayojumuisha programu ndogo tatu ambazo zinasimamiwa na Idara ya Mipango Sera na Utafiti, Idara ya Uendeshaji na Utumishi na Ofisi kuu Pemba.

Programu ndogo ya mipango na usimamizi wa kazi za Kilimo na Maliasili

55. Mheshimiwa Spika, madhumuni ya Programu hii ni kusimamia na kuratibu Sera, Sheria, Mikakati, Mipango ya Maendeleo na Utafiti. Idara ya Mipango, Sera na Utafiti pia inaratibu mashirikiano ya Wizara na taasisi za ndani na nje ya nchi ikiwemo Washirika wa Maendeleo na Sekta Binafsi.

56. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha wa 2016/2017 Programu imetekeleza yafuatayo:

Utekelezaji wa shabaha kwa mwaka 2016/2017

- a) Mapitio ya Rasimu ya Será ya kilimo (2002) ya Zanzibar yamefanyika pamoja na kupata maoni ya wadau kwa Unguja na Pemba;
- b) Semina/warsha 5 (3 Unguja na 2 Pemba) kwa wadau juu ya maendeleo/changamoto za sekta ya kilimo nchini zilifanyika;
- c) Mpango Mkakati wa Wizara (2017-2020) umeandaliwa na umewasilishwa kwa wadau Unguja na Pemba, hivi sasa unasubiri kupata maoni ya Kamati ya Uongozi ya Wizara;
- d) Mapitio ya Sheria ya Uhifadhi na Utibabu wa Mimea yamefanyika kwa mashirikiano na ofisi ya Mwanasheria Mkuu;
- e) Kutoa mafunzo ya usarifu wa mazao na ujasiriamali kwa wananchi 140 (Unguja 70 na

Pemba 70) kwa lengo la kuongeza thamani na tija katika bidhaa za kilimo;

- f) Kazi ya kuainisha maeneo ya kilimo, mifugo na uvuvi yaliyoathiriwa kutokana na mabadiliko ya Tabianchi ilifanyika kwa Unguja na Pemba. Aidha, baada ya kuainisha maeneo hayo utayarishaji wa vipeperushi 1,000 vinavyoonesha athari hizo umefanyika;
- g) Kuendeleza ukusanyaji wa takwimu za kilimo, ukamilishaji wa takwimu za kilimo pamoja na utekelezaji wa mradi wa takwimu (SAE) kupitia FAO,
- h) Utafiti wa kujua uwezo wa uzalishaji wa mazao ya machungwa, embe na nazi umefanyika kwa lengo la kuyaingiza mazao hayo katika mfumo unaotumika katika kuchangia pato la Taifa (GDP);
- i) Wizara imetayarisha mfumo wa pamoja wa kitaasisi katika Sekta ya Kilimo (ZASDP) na kuuwasilisha kwa Washirika wa Maendeleo (DP's-AWG).

57. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka 2016/2017 Idara iliendelea kusimamia utekelezaji wa programu tatu na mradi mmoja kama ifuatavyo: Programu ya MIVARF (**Angalia kiambatisho nam. 8**); Programu ya ASDP-L, (**Angalia kiambatisho nam.9**); Mradi wa

Kuimarisha Uzalishaji wa Mpunga –ERPP (**Angalia kiambatisho nam. 10**), Mradi wa (ZANRICE) (**Angalia kiambatisho nam. 11** na Mradi wa Kuendeleza Miundombinu ya Mifugo (**Angalia kiambatisho nam. 13**).

58. Mheshimiwa Spika, mwaka wa fedha 2016/2017 Programu ndogo hii iliombewa **TZS. 14.80 Billioni. TZS. 473.52 Millions** kwa kazi za kawaida (**TZS. 298.02 Millions** mishahara na **TZS. 175.50 Millions** matumizi mengineyo). Kwa fedha za maendeleo programu imepangiwa **TZS. 14.32 Billioni (TZS. 478.04 Millions** kutoka SMZ na **TZS. 13.85 Billioni** kutoka kwa washirika wa maendeleo). Hadi kufikia Aprili, 2017 programu imepata jumla ya **TZS. 5.17 Billioni (TZS.240.23 Millions** mishahara na **TZS. 149.75 Millions** kwa kazi za kawaida). Aidha, kwa fedha za maendeleo programu imepata **TZS. 379.76 Millions** kutoka SMZ na **TZS. 4.39 Billioni** kutoka kwa washirika wa maendeleo.

Programu ndogo ya utawala

59. Mheshimiwa Spika, madhumuni ya programu hii ni kusimamia rasilimali watu na kutoa huduma za utawala katika Wizara, ikiwa ni pamoja na masuala ya ajira, mafunzo, maslahi ya wafanyakazi na uwekaji wa kumbukumbu. Aidha, programu inaratibu masuala mtambuka ikiwemo Ukimwi, jinsia, kusimamia utunzaji na uhifadhi wa mali za Serikali, utoaji wa huduma za manunuzi na uhifadhi wa vifaa.

Shabaha za programu kwa mwaka 2016/2017

60. Mheshimiwa Spika, Kwa mwaka wa 2016/2017 Programu kupitia Idara ya Utumishi na Uendeshaji imetekeleza yafuatayo:

Utekelezaji wa shabaha mwaka 2016/2017

- a) Wafanyakazi 40 wameendelea kulipiwa masomo kwa viwango tofauti.
- b) Vijana 15 wameendelea kusomeshwa kupitia program ya udaktari wa mifugo.
- c) Jumla ya magari 63, Trekta 54 na pikipiki 217 zimehakikiwa na mashamba/nyumba (madiko) 34 yamepatiwa hatimiliki.
- d) Wafanyakazi 153 wamepatiwa maslahi yao.
- e) Manunuzi ya Wizara yameratibiwa kwa mujibu wa Sheria Na. 9 ya mwaka 2005;
- f) Kukusanya mapato yanayotokana na vyanzo vya Wizara.

61. Mheshimiwa Spika, Programu ndogo ya utawala na mafunzo kwa mwaka wa fedha wa 2016/2017, iliombewa jumla ya **TZS. 1.75 Billioni** kwa kazi za kawaida (**TZS.1.12 Billioni** mishahara na **TZS. 643.57 Million** kwa matumizi mengineyo). Hadi kufikia Aprili, 2017 programu imepatiwa **TZS. 1.59 Billioni** (**TZS.1.10 Billioni** mishahara na **TZS. 491,77 Million** kwa kazi za kawaida).

Programu ndogo ya uratibu wa kazi za Wizara Pemba
62. Mheshimiwa Spika, Programu ndogo ya uratibu wa Ofisi Kuu Pemba, ilitekelezwa na Ofisi Kuu Pemba. Kwa mwaka wa fedha wa 2016/2017, Programu iliombewa kutumia jumla ya TZS. 2.96 Billioni (TZS. 2.48 Billioni mishahara na TZS.3.61 Millions ni matumizi mengineyo). Hadi kufikia Aprili, 2017 programu imepata TZS.2.72 Billioni (TZS.2.36 Billioni mishahara na TZS. 358.99 Millions matumizi mengineyo).

CHANGAMOTO

63. Mheshimiwa Spika, Pamoja na mafanikio yaliyopatikana Wizara inakabiliwa na changamoto zifuatazo:

- a) Kuchelewa kwa upatikanaji wa pembejeo ikiwemo mbegu ya mpunga, dawa na mbolea ;
- b) Baadhi ya wakulima kuendelea kutumia mbegu zao za asili badala ya mbegu bora walizopewa na Serikali;
- c) Mabadiliko ya hali ya hewa yamesababisha mvua zisizotabirika na vipindi virefu vya jua;
- d) Uvamizi wa Viwavi jeshi na Kunguni mgunda
- e) Uelewa mdogo wa kukubaliana na hali halisi ya upatikanaji wa mchanga;
- f) Matumizi mabaya ya misumeno ya moto; na

- g) Uvuvi haramu unaoendelezwa na wavuvi vijana.

HATUA ZA KUKABILIANA NA CHANGAMOTO

- a) Wizara imekagua maeneo yalioathirika na mabadiliko ya tabianchi na imechapisha vipeperushi 1,000 sambasamba na kutoa mafunzo;
- b) Wizara inaendelea kuwasiliana na Wazabuni kwa lengo la kuharakisha uletaji wa pembejeo kwa wakati. Kwa msimu wa 2017/18, Wizara itazalisha mbegu za mpunga kutoka kwa wakulima wa Zanzibar;
- c) Wizara imenunua lita 230 za dawa ili kupambana na Viwavi jeshi kwa zao la mpunga;
- d) Kamati ya kitaifa imeundwa ili kuratibu na kufuatilia upatikanaji wa mchanga nchini;
- e) Wizara kwa kushirikiana na vikosi vya SMZ na jeshi la Polisi inaendelea kuhamasisha kuzuia matumizi ya misumeno ya moto Unguja na Pemba.

MUELEKEO WA MAPATO NA MATUMIZI YA BAJETI INAYOZINGATIA PROGRAMU KWA MWAKA WA FEDHA 2017/2018

MAKADIRIO YA MAPATO 2017/2018

64. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha wa 2017/2018, Wizara inakadiria kukusanya mapato ya jumla ya **TZS. 4.93 Billioni** kutoka vianzio vyake vya Unguja na Pemba. (**Angalia kiambatanisho nam. 13**).

65. Mheshimiwa Spika, Wizara ya Kilimo, Maliasili, Mifugo na Uvuvi kwa mwaka wa fedha 2017/2018 itatekeleza malengo yake kupitia programu zake kuu tano ambazo ni:

Programu ya Maendeleo ya Kilimo;
Programu ya Maendeleo ya Rasilimali za Misitu na Maliasili Zisizorejesheka;

- i. Programu ya Maendeleo ya Mifugo;
- ii. Programu ya Maendeleo ya Uvuvi; na
- iii. Programu ya Mipango na Utawala wa Kazi za Kilimo, Maliasili, Mifugo na Uvuvi.

66. Mheshimiwa Spika, kwa kutekeleza programu hizo kwa mwaka wa fedha wa 2017/2018 Wizara imekadiriwa kutumia jumla ya **TZS. 70.61 Billioni**. Matumizi ya kawaida **TZS. 23.70 Billioni** ambapo (**TZS. 17.63 Billioni** Mishahara, **TZS. 4.49 Billioni** matumizi mengineyo na **TZS. 1.58 Billioni** ikiwa

ni Ruzuku kwa ajili ya Chuo cha Kilimo Kizimbani, Taasisi ya Utafiti wa Mifugo na Wakala wa Matrikta (**Angalia kiambatisho nam. 14**). Kwa upande wa fedha za maendeleo Wizara inatarajia kutumia jumla ya TZS. 46.90 Billioni ambapo (**TZS. 2,75 Billioni** ni kutoka SMZ na **TZS. 44.15 Billioni** ni kutoka kwa washirika wa maendeleo (**Angalia kiambatisho nam. 15**).

MUELEKEO WA WIZARA YA KILIMO, MALIASILI, MIFUGO NA UVUVI MWAKA 2017/2018

67. Mheshimiwa Spika; pamoja na juhudi zinazochukuliwa na Wizara katika kuendeleza kilimo, Maliasili, Mifugo na Uvuvi, kwa mwaka wa fedha 2017/2018 Wizara imejiwekea malengo yafuatayo:

- a). Kuimarisha kilimo kwa kutumia teknolojia ya kisasa;
- b). Kuendeleza utoaji wa huduma za matrikta na zana zake na kuhakikisha upatikanaji wa vifaa na vipuri kwa ajili ya huduma za kilimo;
- c). Kuendeleza uzalishaji wa mazao ya viungo kwa ajili ya usafirishaji nje ya nchi. ikiwemo vanilla na pilipili hoho;
- d). Kuendeleza huduma za uoteshaji na upandaji wa miti;

- e). Kushajiisha kilimo kinachostahamili mabadiliko ya tabianchi kwa mazao yote;
- f). Kuimarisha huduma za utafiti, kinga, tiba na uzalishaji wa mifugo;
- g). Kutayarisha kanuni itakayowezesha kisheria kuingiza na kutoa bidhaa za kilimo, mifugo na uvuvi nje ya nchi;
- h). Kuimarisha utoaji wa huduma za kupandisha ng'ombe kwa sindano kwa wafugaji 4,000 Unguja na Pemba;
- i). Kuwaendeleza wavuvi vijana kuvua katika Bahari Kuu;
- j). Kufanya tafiti ili kutambua maeneo ya uvuvi yenye idadi kubwa ya samaki;
- k). Kuongeza ushiriki wa sekta binafsi katika kuendeleza sekta ya kilimo;
- l). Kuanzisha kituo cha kuwaweka na kuwakuza vifaranga vya samaki, kaa na majongoo kabla ya kusambazwa kwa wafugaji kwa upande wa Pemba.

PROGRAMU YA MAENDELEO YA KILIMO

68. Mheshimiwa Spika, Programu hii imegawika katika programu ndogo nne ambazo ni:

- a). Programu ndogo ya Maendeleo ya Umwagiliaji Maji;

- b). Programu ndogo ya Utafiti na Mafunzo ya Kilimo;
- c). Programu ndogo ya Maendeleo ya Huduma za Kilimo na Karakana ya Matrekta.
- d). Programu ndogo ya Uhakika wa Chakula na Lishe.

69. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha wa 2017/2018, Programu ya Maendeleo ya Kilimo inaombewa jumla ya **TZS. 35.85 Billioni**. Matumizi ya kawaida **TZS. 10.11Bilioni (TZS.6.36 Billioni** mshahara na **TZS.2.678 Billioni** kazi za kawaida. na **TZS. 1.08 Billioni** ikiwa ni Ruzuku kwa ajili ya Chuo cha Kilimo Kizimbani na Wakala wa Matrekta. Kwa kazi za maendeleo program inaombewa **TZS. 25.74 Billioni** ambapo (**TZS. 740.00 Millioni** kutoka SMZ na **TZS. 25.00 Billioni** kutoka kwa washirika wa maendeleo KOICA.

Shabaha zitakazotolewa na programu ndogo ya maendeleo ya umwagiliaji maji kwa mwaka 2017/2018

70. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2017/2018, Programu inalenga kutekeleza shabaha zifuatazo:

- a). Kujenga miundombinu ya umwagiliaji maji katika eneo la hekta 200 (150 Unguja na 50 Pemba) pamoja na hekta 520 kupitia mradi wa EXIM BANK Korea;

- b). Kukarabati miundombinu ya umwagiliaji maji katika skimu 6 (Bumbwisudi, Kibokwa, Cheju na Uzini kwa Unguja na Makombeni na Mangwena – Pemba);
- c). Kutoa taaluma kwa njia ya mafunzo ya vitendo na nadharia juu ya kilimo bora cha umwagiliaji maji kwa maafisa na mabwanashamba 50 (30 Unguja na 20 Pemba). Aidha, Idara ya Umwagiliaji maji imepanga kutoa mafunzo juu ya kilimo cha umwagiliaji maji kwa njia ya matone (micro irrigation) kwa wakulima 500 (350 kwa Unguja, 150 kwa Pemba);
- d). Kuendelea na Upimaji na ujenzi wa mabonde tisa (Kibondemzungu, Mtwango, Koani, Mchangani na Bandamaji – Unguja na Machigini, Kwa DOBI, Ole na Kwalempona – Pemba) Aidha, mabonde maalumu kati ya hayo yametengwa kwa ajili ya uzalishaji wa mbegu;
- e). Kujenga ploti za majaribio ya uvunaji wa maji ya mvua katika Mabonde manne (hekta 20), Kiboje Mkwajuni na Muyuni - Unguja na Msaani na Kiongweni - Pemba.

71. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2017/2018 Programu ndogo hii inaombewa jumla ya **TZS. 27.15 Billioni** ambapo **TZS. 1.41 Billioni (TZS. 1.06 Billioni** Mishahara na **TZS. 350.00 Millions** kwa

matumizi mengineyo). Aidha, programu inatarajia kupata **TZS. 25.74 Billioni** ambapo (**TZS. 740.00 Billioni** kutoka SMZ na **TZS. 25.00 Billioni** kutoka kwa washirika wa maendeleo KOICA).

Shabaha zitakazotolewa na programu ndogo ya Utafiti na Mafunzo ya Kilimo kwa mwaka 2017/2018

72. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2017/2018, Programu Ndogo hii ina sehemu mbili ambazo ni Utafiti na ile ya Mafunzo ya Kilimo. Programu Ndogo hii inalenga kutekeleza yafuatayo: Shabaha zitakazotolewa Taasisi ya utafiti kwa mwaka 2017/2018

- a). Kuzindua na kufanya vikao 4 vya Baraza la Taasisi ya Utafiti wa Kilimo Zanzibar;
- b). Kufanya tafiti 12 (9 Unguja na 3 Pemba) katika sekta ndogo za mazao, maliasili na uvuvi; kutoa mbegu 4 mpya za mazao muhimu ya chakula (mpunga, muhogo, viazi lishe na mtama) kwa wakulima; kutoa ripoti 9 kwa njia ya machapisho na kuzisambaza kwa wadau;
- c). Kujenga jengo la utawala na maabara za utafiti Kituo cha Utafiti Kizimbani, kukarabati majengo mawili (1 Kizimbani na 1 Matangatuani), kuweka uzio eneo lenye ukubwa wa hekta tano (3 Kizimbani na 2 Matangatuani), kujenga mahodhi yakuhifadhi maji uwezo walita 100,000 (80,000 Kizimbani na 20,000 Matangatuani),

kukarabati barabara za ndani urefu wa kilomita 4 Kituo cha utafiti Kizimbani;

- d). Kuongeza watafiti 4 katika ngazi ya uzamili (MSc) watakaongoza programu za utafiti na kutoa mafunzo ya muda mfupi kwa watafiti 10;
- e). Kuzipatia maabara za utafiti wa mazao, udongo na tissue culture seti 4 za vifaa vya maabara;
- f). Kufanya mapitio ya Sheria ya Taasisi ya Utafiti wa Kilimo na kutengeneza Mpango Mkakati mpya; na
- g). Kutengeneza scheme of service ya Taasisi ya Utafiti wa Kilimo.

73. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2017/2018 Taasisi ya Utafiti inaombewa jumla ya **TZS. 2.16 Billioni** kwa kazi za kawaida (**TZS. 1.96 Billioni** mishahara na **TZS. 200,00 Million** kwa matumizi mengineyo).

Shabaha zitakazotolewa na Chuo cha Kilimo Kizimbani kwa mwaka 2017/2018

- a) Kuendelea kutoa mafunzo kwa wanafunzi 200 ngazi ya Stashahada na kuchukua wanafunzi wapya 214;
- b) Kutekeleza mpango wa matumizi ya shamba la RAZABA; na

- c) Kutoa mafunzo ya kilimo bora cha mpunga wa umwagiliaji maji kwa wakulima 150 katika skimu za Cheju 90, Dobi 30, Tibirinzi 30.

74. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2017/2018 Programu inaombewa **TZS. 782.70 Millions** (Ruzuku) kwa kazi za kawaida (**TZS. 672.80 Millions** Mishahara na **TZS. 109.90 Millions** kwa matumizi mengineyo).

Shabaha zitakazotolewa na programu ndogo ya Matrekta na maendeleo ya huduma za kilimo kwa mwaka 2017/2018.

75. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2017/2018,

Programu ndogo ya Maendeleo ya Huduma za Kilimo inalenga kutekeleza yafuatayo:

- a) Kutayarisha vitini vya aina tano kwa ajili ya kutoa taaluma juu ya mbinu bora za uzalishaji mazao ikiwemo matumizi ya mbegu bora, urutubishaji wa ardhi, usarifu wa mazao na masoko;
- b) Kununua na kusambaza tani 70 za mbegu ya mpunga (35 Unguja na 35 Pemba), na kuzalisha tani 5 za mahindi, tani 2 za mtama tani 2 za kunde na tani 2 chooko katika Kituo cha Uzalishaji Mbegu Bambi;
- c) Kununua na kusambaza tani 722 za mbolea (TSP tani 285 na UREA tani 437) na lita 1,000 za dawa ya kuulia magugu; na

- d) Kutoa huduma za utibabu wa mimea, karantini na ukaguzi wa mazao yanayoingia na kutoka nje ya nchi ikiwemo karafuu.

76. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2017/2018 Programu ndogo hii inaombewa jumla ya **TZS. 5.00 Billioni (TZS. 3.10 Billioni** Mishahara na **TZS. 1.90 Billioni** kwa matumizi mengineyo.

Shabaha zitakazotolewa na programu ndogo ya huduma za Matrekta na zana za kilimo 2017/2018

- a) Kusimamianakurahisishaupatikanajinamatumizi ya zana za kisasa za kilimo zitakazopelekea kuongeza ufanisi katika uzalishaji wa mazao ya kilimo;
- b) Kutoa huduma za matrekta na zana zake kwa wakulima, sekta binafsi na Taasisi nyengine;
- c) Kuendeleza utoaji wa huduma za matengenezo makubwa na ya kawaida kwa matrekta na zana zake na kuhakikisha kuwepo kwa vifaa vya kazi na vipuri kwa ajili ya huduma;
- d) Kutoa huduma za kilimo cha matrekta kwa kuchimba na kuburuga ekari 21,000 (13,000 Unguja na 8,000 Pemba);
- e) Kutoa mafunzo kwa madereva 20 (14 Unguja na 6 Pemba) na kutoa ushauri wa kitaalamu

kwa wasimamizi wa huduma za matrekta mashambani;

- f) Uimarishaji wa mazingira bora ya utendaji kwa wafanyakazi wa kawaida, madereva na mafundi wa matrekta na zana za kilimo;
- g) Kuimarisha miundombinu na majengo ya Wakala Unguja na Pemba; na
- h) Kuimarisha huduma za kiofisi na utendaji, kufanya ufuatiliaji na tathmini ya utekelezaji wa kazi na malengo ya Wakala.

77. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2017/2018 Programu ndogo hii inaombewa jumla ya **TZS. 300.00 Millions** ikiwa ni Ruzuku kutoka Serikalini.

Shabaha zitakazotolewa na programu ndogo ya UhakikawaChakulanaLishekvamwaka2017/2018

78. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2017/2018, programu inalenga kutekeleza shabaha zifuatazo:

- a) Kuendeleza mafunzo ya lishe kwa wanajamii 19,000 (6500 Unguja na 12,500 Pemba) waliopo katika Shehia 94 za Wilaya ya za Kaskazini A, Micheweni na Chake Chake;
- b) Kukamilisha na kuratibu kazi za hifadhi ya chakula;

- c) Kufuatilia hali ya chakula na kutoa ripoti nne za Hali ya Chakula na Lishe nchini.
- d) Kuandaa ripoti za hali halisi ya upatikanaji wa chakula kwa Wilaya zote za Zanzibar na kuziwasilisha kwa wadau; na
- e) Kuanzisha Mfumo wa Ufuatiliaji wa Masoko na Bei za Vyakula (Agricultural Market Information System).

79. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2017/2018 Programu ndogo hii inaombewa jumla ya **TZS. 455.61 Million** kwa kazi za kawaida (**TZS. 236.81 Million** Mishahara na **TZS. 218.80 Million** kwa matumizi mengineyo).

PROGRAMU YA MAENDELEO YA RASILIMALI ZA MISITU NA MALIASILI ZISIZOREJESHEKA

80. Mheshimiwa Spika, Programu ya Maendeleo ya Rasilimali za misitu na maliasili zisizorejesheka imegawika katika programu ndogo mbili ambazo ni:

- i. Maendeleo ya Uhifadhi wa Rasilimali za Misitu;
- ii. Uhifadhi na Usimamizi wa Maliasili Zisizorejesheka.

81. Mheshimiwa Spika, Programu hizi zinaombewa jumla ya **TZS. 2.77 Billion** (**TZS. 2.45 Billion**)

mishahara na **TZS. 323.08 Million** kwa ajili ya matumizi mengineyo.

Programu ndogo ya Maendeleo ya misitu kwa mwaka 2017/2018:

Shabaha zitakazotolewa na programu ndogo ya maendeleo ya uhifadhi wa rasilimali za misitu kwa mwaka 2017/2018

82. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2017/2018, programu inalenga kutekeleza shabaha zifuatazo:

- a) Kukamilisha taratibu za kisheria za upandishaji hadhi (Final order) wa Hifadhi ya Ufufuma – Pongwe yenye ukubwa wa Hekta 1,988, na Malilini yenye ukubwa wa hekta 566;
- b) Kudhibiti matukio na kupunguza majanga yanayotokana na moto katika hifadhi 4 ambazo ni Hifadhi ya Taifa ya Jozani, Kiwengwa –Pongwe, Jambiani- Muyuni na Ufufuma-Pongwe;
- c) Kupanda miti hekta 120 katika mashamba ya Serikali(Unguja) sambamba na kuhamasisha upandaji wa miti hekta 300 katika maeneo ya watu binafsi;
- d) Kuhamasisha na kuendeleza upandaji wa mikoko hekta 40;

- e) Kuyatambua na kuyasajili Mazizi (5) ya wanyama pori yakijumuisha, Wamiliki, aina na idadi ya wanyama wanaofugwa);
- f) Kufanya doria 64 katika misitu ya hifadhi na Jamii kwa lengo kudhibiti matukio ya uhalifu / Uharibifu;
- g) Kuendeleza vivutio na huduma za Utalii wa kimazingira katika hifadhi mbili (Masingini na Ngezi);
- h) Kujitangaza kwa njia za mitandao, warsha na maonesho ya ndani na nje ya Zanzibar ili kufikia Watalii 45,000;
- i) Kuotesha miche 2,500,000 (1,000,000 Mikarafuu, 1,000,000 Misitu, 100,000 Minazi na 400,000 ya matunda na Viungo) katika vitalu vya Serikali;
- j) Kuvuna miti mita za Ujazo 2,500 mashamba ya Serikali, sambamba na kudhibiti ukataji holela wa miti kwa kutoa vibali 240 na kusimamia matumizi ya msumeno wa moto;
- k) Kuhamasisha ufugaji wa nyuki na kuanzisha database ya uzalishaji wa asali;
- l) Kuhamasisha na kuelimisha teknolojia ya matumizi ya majiko sanifu kwa Taasisi 2 na kaya 400 za Unguja na Pemba; na

m) Kusimamia maeneo mapya 12 kwa kukamilisha taratibu za usimamizi wa rasilimali za Misitu (CofMA).

83. Mheshimiwa Spika, Programu hii inaombewa jumla ya **TZS. 2.58 Billioni. (TZS.2.45 Billioni** mishahara na **TZS. 131.92 Million** kwa ajili ya matumizi mengineyo.

Programu ndogo ya Uhifadhi na Usimamizi wa Maliasili Zisizorejesheka 2017/2018

84. Mheshimiwa Spika, Programu hii ina lengo la kuhifadhi na kusimamia maliasili zisizorejesheka kwa kuratibu maeneo yote ya uchimbaji mawe, kokoto, mchanga, udongo pamoja na matofali ya mawe.

Shabaha zitakazotolewa na program ndogo ya usimamizi wa maliasili zisizorejesheka kwa mwaka 2017/2018.

- a). Kuyakagua nakuyapima maeneo yenye vigezo na sifa za kuchimbwa maliasili zisizorejesheka;
- b). Kufanya tafiti moja inayohusu urejeshaji na matumizi mengine ya maeneo ya uchimbaji mchanga, mawe, kifusi na kokoto;
- c). Kufanya semina mbili (1 Unguja na 1 Pemba) na warsha juu ya upungufu wa mchanga;
- d). Kurejeshea kwa kupanda miti hekta 40 katika maeneo ya uchimbaji;

- e). Kutathmini mazao na vipando vilivyopo katika eneo litakalochimbwa mchanga;
- f). Kufanya doria 36 katika maeneo ya uchimbaji, Usafirishaji, uingizaji na uuzaji wa maliasili zisizorejesheka; na
- g). Kukamilisha Sera na Sheria ya Maliasili Zisizorejesheka.

85. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2017/2018 Programu ndogo hii inaombewa jumla ya **TZS.191.16 Millioni** kwa ajili ya matumizi mengineyo.

PROGRAMU YA MAENDELEO YA MIFUGO

86. Mheshimiwa Spika, Programu ya Maendeleo ya Mifugo ina jukumu la kuendeleza sekta ya mifugo na kuongeza uzalishaji na ubora wa mifugo na mazao yake. Kwa mwaka wa fedha 2017/2018, Programu ya Maendeleo ya Mifugo inaombewa jumla ya **TZS. 2.61 Billioni** kati ya fedha hizo (**TZS. 1.86 Billioni** mishahara na **TZS. 250.00 Millioni** kwa ajili ya matumizi mengineyo na **TZS. 500.00 Millioni** ikiwa ni ruzuku kutoka SMZ kwa ajili ya Taasisi ya Utafiti wa Mifugo). Programu hii imegawika katika programu ndogo mbili:

- i Programu ndogo ya uzalishaji mifugo
- ii Programu ndogo ya utabibu wa mifugo

Programu ndogo ya uzalishaji wa mifugo inalenga kuongeza uzalishaji na ubora wa mifugo na mazao yake.

Shabaha zitakazotolewa na programu ndogo ya uzalishaji wa mifugo kwa mwaka 2017/2018:

- a) Kuwapatia ushauri wafugaji 22,000;
- b) Kupandisha ng'ombe kwa sindano 4,000 (2,000 Unguja na 2,000 Pemba);
- c) Kujenga mitambo 4 ya biogas (2 Unguja na 2 Pemba);
- d) Kuchanja kuku 550,000 dhidi ya ugonjwa wa mahepe (300,000 Unguja na 250,000 Pemba);
- e) Kuchanja mbwa 11,000 dhidi ya kichaa cha mbwa (8,000 Unguja na 3,000 Pemba);
- f) Kuimarisha maabara ya mifugo - Maruhubi;
- g) Kuimarisha vituo vitatu vya karantini (Kisakasaka na Donge Muanda - Unguja na Nzi wengi Gando - Pemba); na
- h) Kuimarisha huduma za kinga na tiba.

87. Mheshimiwa Spika, Programu ndogo hizi zinaombewa jumla ya **TZS. 2.11 Billioni** kati ya fedha hizo (**TZS. 1.86 Billioni** mishahara na **TZS. 250.00 Millioni** kwa ajili ya matumizi mengineyo).

Programu ndogo ya Utafiti wa Mifugo

88. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2017/2018,

Programu ndogo ya Utafiti wa Mifugo (ZALIRI) inalenga kutekeleza shabaha zifuatazo:

- a) Kuimarisha miundombinu ya Taasisi ya Utafiti; 100
- b) Kuimarisha mahusiano ya Taasisi za ndani, Kikanda, Kitaifa na Kimataifa na wadau wa sekta ya Mifugo;
- c) Kuwapatia mafunzo kwa watafiti 12 (9 Unguja na 3 Pemba);
- d) Kufanya tafiti saba za Mifugo (5 Unguja na 2 Pemba);
- e) Kuchapisha na kuhifadhi taarifa na matokeo saba ya utafiti;
- f) Utayarishaji wa Sheria ya Uanzishwaji Taasisi ya Utafiti wa Mifugo; na
- g) Kusimamia kazi za ukaguzi na manunuzi ya Taasisi.

89. Mheshimiwa Spika, Programu ndogo ya Utafiti wa Mifugo itatekelezwa Kupitia Taasisi ya Utafiti wa Mifugo. kwa mwaka wa fedha wa 2017/2018, Programu Ndogo hii inaombewa jumla ya TZS. 500.00 Million ikiwa ni Ruzuku kutoka Serikalini.

PROGRAMU YA MAENDELEO YA UVUVI

90. Mheshimiwa Spika, Programu ya Maendeleo ya Uvuvi madhumuni yake ni kuendeleza uvuvi na kuongeza uzalishaji wa samaki na mazao ya baharini kwa njia ya ufugaji. kwa mwaka wa fedha wa 2017/2018, Programu ya Maendeleo ya Uvuvi inaombewa **TZS.13.69 Billioni** kati ya hizo **TZS.1.16 Billioni** zinaombwa kwa kazi za kawaida (mishahara **TZS. 848.71 Millions** na matumizi mengineyo **TZS. 315.60 Millions**). **TZS.12.53 Billioni** kwa kazi za maendeleo ambapo **TZS. 490.00 Millions** ni kutoka SMZ na **TZS.12.04 Billioni** kutoka kwa Washirika wa Maendeleo. Programu hii imegawika katika program ndogo mbili:

- i. Programu ndogo ya Ufugaji wa Mazao ya Baharini;
- ii. Programu ndogo ya Maendeleo ya Uvuvi na Uhifadhi wa Bahari.

Programu ndogo ya ufugaji wa mazao ya baharini

91. Mheshimiwa Spika, Programu ndogo ya mazao ya baharini inalenga kuongeza uzalishaji wa samaki na mazao mengine ya baharini.

Shabaha zitakazotolewa na Programu ndogo ya mazao ya baharini:

- a) Kutoa taaluma ya mbinu bora za ufugaji na usarifu wa mazao ya baharini pamoja na

ukulima wa mwani kwa vikundi 60 (20 Unguja na 40 Pemba);

- b) Kukamilisha ujenzi wa kituo cha kuzalisha vifaranga vya samaki, na mazao mengine ya baharini Beit-el-Ras Unguja;
- c) Kusaidia vifaa vya ufugaji bora wa mazao ya baharini kwa vikundi saba (2 Unguja na 5 Pemba); na
- d) Kusaidia vifaa vya ukulima wa mwani kwa Kamati 45 (15 Unguja na 30 Pemba).

92. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha wa 2017/2018, Programu ndogo ya ufugaji wa mazao ya baharini inaombewa **TZS. 2.86 Billioni** kati ya hizo **TZS.157.19 Millions** zinaombwa kwa kazi za kawaida. **TZS.2.70 Billioni** kwa kazi za maendeleo ambapo **TZS. 200.00 Millions** ni kutoka SMZ na **TZS.2.50 Billioni** kutoka kwa Washirika wa Maendeleo.

Programu ndogo ya maendeleo ya uvuvi na uhifadhi wa bahari

93. Mheshimiwa Spika, Programu ndogo ya Maendeleo ya Uvuvi na Uhifadhi wa bahari inalenga kuendeleza uvuvi wa kienyeji na kusimamia rasilimali za baharini kwa matumizi endelevu.

94. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2017/2018, Programu ndogo hii inalenga kutekeleza shabaha zifuatazo:

- a) Kuendelea kuwajengea uwezo wa kitaaluma Wafanyakazi (5 Unguja na 5 Pemba) na kuimarisha taaluma za uvuvi;
- b) Kuimarisha doria za baharini kwa kushirikiana na kamati za za uvuvi katika maeneo ya hifadhi ya MENAI na MIMCA kwa Unguja na PECCA kwa Pemba;
- c) Kuimarisha uvuvi unaozingatia uhifadhi wa mazingira katika hifadhi zote tatu;
- d) Kuwaendeleza wavuvi vijana 10 Unguja na 10 Pemba kuvua katika kina kirefu cha maji;
- e) Kusimamia utekelezaji wa mradi wa SwioFish pamoja na kuanzisha ujenzi wa maabara ya uvuvi;
- f) Kuendelea na ujenzi wa soko kuu la samaki linalojengwa katika diko la Malindi kupitia JICA;
- g) Kufanya tafiti ili kutambua maeneo ya uvuvi yenye samaki wengi “Potential fishing grounds” pamoja na kuweka matumbawe ya kienyeji kwa upande wa Unguja ili kuongeza uzalishaji wa samaki;

- h) Kutoa mafunzo ya kuendeleza mazao ya uvuvi baharini kwa kushirikiana na chuo Kikuu cha Fujian Institute of Oceanography cha China;
- i) Kukusanya taarifa za uvuvi wa bahari kuu kwa kuhamasisha wawekezaji kuwekeza katika uvuvi huo; na
- j) Kulenga kwenda katika uvuvi wa kiviwanda ‘Semi Industrial’ kwa lengo la kuwapatia ajira vijana, tija zaidi na kuinua kipato cha mvuvi.

95. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha wa 2017/2018, Programu ndogo ya Maendeleo ya Uvuvi na Hifadhi za Baharini inaombewa **TZS. 10.84 Billioni** kati ya hizo **TZS.1.16 Billioni** zinaombwa kwa kazi za kawaida (mishahara **TZS. 848.71 Millions** na matumizi mengineyo **TZS. 158.40 Millions**). **TZS.9.83 Billioni** kwa kazi za maendeleo ambapo **TZS. 290.00 Millions** ni kutoka SMZ na **TZS.9.54 Billioni** kutoka kwa Washirika wa Maendeleo.

PROGRAMU YA UENDESHAJI NA URATIBU WA WIZARA YA KILIMO, MALIASILI, MIFUGO NA UVUVI

96. Mheshimiwa Spika, Programu ya Uendeshaji Na Uratibu Wa Wizara Ya Kilimo, Maliasili, Mifugo Na Uvuvi madhumuni yake ni kutoa huduma za kiofisi kwa ufanisi kwa ustawi wa sekta za kilimo.

Kwa mwaka wa fedha wa 2017/2018, Programu ya Mipango na Utawala wa Kazi za Kilimo, Maliasili, Mifugo na Uvuvi inaombewa jumla ya **TZS. 15.67 Billioni** kati ya fedha hizo **TZS. 7.04 Billioni (TZS. Billioni** mishahara na **TZS. 931.22 Million** kwa matumizi mengineyo) na **TZS. 8.63 Billioni** kwa kazi za maendeleo (**TZS. 1.52 Billioni** kutoka SMZ na **TZS.7.11 Billioni** kutoka washirika wa maendeleo. **Programu hii imegawika katika program ndogo tatu nazo ni:**

- i. Programu ya Utawala na uendeshaji wa kazi za kilimo maliasili mifugo na uvuvi;
- ii. Programu Ndogo ya Uratibu wa Mipango Sera na Utafiti;

Programu ndogo ya Uratibu wa Afisi Kuu Pemba.

Programu ndogo ya Utawala na uendeshaji wa kazi za kilimo maliasili mifugo na uvuvi

97. Mheshimiwa Spika, Programu ndogo ya utawala na uendeshaji ina lengo la kuimarisha mazingira bora ya utendaji kazi kwa ufanisi na maendeleo ya sekta za kilimo, misitu, mifugo na uvuvi.

Shabaha zitakazotolewa na programu ndogo ya utawala na uendeshaji kwa mwaka 2017/2018

- i. Kusimamia maslahi ya wafanyakazi na kuwawekea mazingira mazuri ya kazi;
- ii. Kuendelea kuhakiki mali za Serikali zilizo chini ya Wizara na kuzipatia hatimiliki;

- iii. Kuendelea kuwajengea uwezo wa kitaaluma wafanyakazi 67 wanaoendelea na masomo na 30 wapya ifikapo Juni 2018;
- iv. Kuratibu na kusimamia ukusanyaji wa mapato ya Wizara **TZS. 4.93 Billioni**;
- v. Kuratibu na kusimamia manunuzi wa Wizara kwa mujibu wa Sheria Nam. 9 ya mwaka 2005;

98. Mheshimiwa Spika, Programu ndogo ya utawala na uendeshaji itatekelezwa na Idara ya Uendeshaji na Utumishi. Kwa mwaka wa fedha wa 2017/2018, Programu ndogo hii inaombewa jumla ya **TZS. 2.36 Billioni** kwa kazi za kawaida (**TZS. 1.70 Billioni** mishahara na **TZS. 660.00 Millioni** kwa matumizi mengineyo).

Programu ndogo ya uratibu wa mipango, sera na utafiti

99. Mheshimiwa Spika, Programu Ndogo ya Uratibu wa Mipango Sera na Utafiti ina lengo la kuratibu kazi za mipango sera na utafiti kwa maendeleo ya sekta za kilimo, maliasili, mifugo na uvuvi. Programu ndogo hii itatekelezwa na Idara ya Mipango, Sera na Utafiti.

Shabaha zitakazotolewa na programu ndogo ya uratibu wa mipango, sera na utafiti kwa mwaka 2017/2018

100. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2017/2018, Programu inalenga kutekeleza shabaha zifuatazo:

- a) Kuimarisha ukusanyaji wa takwimu za mazao ya kilimo, mifugo, uvuvi na maliasili;
- b) Kusimamia na kuendeleza kituo cha usarifu wa mazao kwa ununuzi wa vifaa na kuandaa mpango wa uendeshaji;
- c) Kufanya tafiti tatu za kiuchumi na kijamii kuhusu uzalishaji wa mboga, mayai na alizeti Unguja na Pemba;
- d) Kufanya tathmini ya utekelezaji wa Sera na Programu WETLAND, ASDP-L na MIVARF na ZANRICE za kupunguza umaskini katika kilimo na kuongeza kipato cha wakulima;
- e) Kufanya ziara za Ufutiliaji na tathmini za kazi za Wizara M&E;
- f) Kuzitangaza Sera za Sekta ya Kilimo na Mpango Mkakati kwa njia ya warsha 4 (2 Unguja na 2 Pemba) kwa wadau juu ya maendeleo ya sekta ya kilimo;
- g) Kukamilisha mapitio ya Sera ya (kilimo, Uvuvi na Misitu. Sheria ya mbegu, Sheria ya Pembejeo na Misitu); h) Kushiriki katika mikutano sita (6) ya mashirikiano na Wizara za Sekta ya Kilimo T.Bara, kikanda, kimataifa na Kitaifa;

- i) Kufanya mikutano minane (8) ya Kamati ya Utafiti;
- j) Kuendeleza matayarisho ya programu mpya ya maendeleo ya kilimo kwa kushirikiana na Washirika wa Maendeleo (DP's-AWG);
- k) Kuwajengea uwezo (kutoa mafunzo na uhamasishaji) wafanyakazi na wadau wa mbegu juu ya masuala ya Hakimiliki za Wagunduzi wa Aina Mpya za Mbegu za Mimea;
- l) Kufanya utafiti mmoja kuhusu mabadiliko ya tabia nchi;
- m) Kuendelea kusimamia Programu na Miradi inayotekelezwa na Wizara;
- n) Kufanya utafiti wa udongo katika maeneo yatakayojengwa miundombinu ya umwagiliaji maji; na
- o) Kutoa nakala 2000 za jarida la kilimo, mifugo na uvuvi.

101. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2017/2018 Programu ndogo hii inaombewa jumla ya **TZS. 9.82 Billioni. TZS. 547.20 Million** kwa kazi za kawaida ambapo (**TZS. 338,06 Million** mishahara na **TZS. 209.13 Million** matumizi mengineyo). Kwa upande wa fedha za maendeleo program inatarajia kupata **TZS.8.63 Billioni** kwa miradi ya maendeleo **TZS. 1.52 Billioni** kutoka SMZ na **TZS. 7.11 Billioni** kutoka washirika wa maendeleo.

Programu ndogo ya Uratibu wa Ofisi Kuu Pemba
102. Mheshimiwa Spika, Programu ndogo ya uratibu wa Ofisi Kuu Pemba ina lengo la kuratibu na kusimamia utekelezaji wa sekta ya kilimo, maliasili, mifugo na uvuvi. Programu ndogo hii inatoa huduma za utumishi na kuratibu kazi za mipango ya Wizara ya Kilimo Maliasili, Mifugo na Uvuvi kwa upande wa Pemba.

103. Mheshimiwa Spika, Programu ndogo ya uratibu wa Ofisi Kuu Pemba, itatekelezwa na Ofisi Kuu Pemba. Kwa mwaka wa fedha wa 2017/2018, Programu hii inaombewa kutumia jumla ya **TZS. 4.14 Billioni (TZS. 4.07 Billioni** mishahara na **TZS.62.09 Billioni** ni matumizi mengineyo).

MUHTASARI WA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2017/2018

104. Mheshimiwa Spika, kwa kutekeleza programu za Wizara kwa mwaka wa fedha wa 2017/2018 Wizara imekadiriwa kutumia jumla ya **TZS. 70.61 Billioni (Angalia kiambatisho nam 14d)**. Matumizi ya kawaida **TZS. 23.70 Billioni** ambapo (**TZS. 17.63 Billioni** Mishahara, **TZS. 4,49 Billioni** matumizi mengineyo na **TZS. 1.58 Billioni** ikiwa ni Ruzuku kwa ajili ya Chuo cha Kilimo Kizimbani, Taasisi ya Utafiti wa Mifugo na Wakala wa Matrekta). Kwa upande wa fedha za maendeleo Wizara inatarajia kutumia jumla

ya **TZS. 46.90 Billioni** ambapo (**TZS. 2.75 Billioni** ni kutoka SMZ na **TZS. 44.15 Billioni** ni kutoka kwa washirika wa maendeleo.

SHUKURANI

105. Mheshimiwa Spika, Baada ya uwasilishaji naomba nitumie nafasi hii kuzishukuru nchi na Mashirika ya Kimataifa ambayo yamesaidia sana Wizara katika juhudi za kuendeleza kilimo, Mifugo na Uvuvi, zikiwemo nchi za Japan, Finland, Norway, Ireland, China, India, Israel, Mauritius, Korea ya Kusini, Marekani, Misri, Oman na Uholanzi, kwa kushirikiana nasi katika kuendeleza sekta ya Kilimo nchini. Vilevile nayashukuru Mashirika na Taasisi za Kimataifa zifuatazo: Benki ya Dunia, Benki ya Maendeleo ya Afrika, IFAD, UNDP, FAO, JICA, UNICEF, WFP, USAID, KOICA, IITA, IRRI, CFC, AVRDC, AGRA, Rockefeller Foundation na Bill and Melinda Gates Foundation, GIZ, “WAP”, “WHO”, Shirika la Mionzi la Ulimwengu (IAEA), Indian Ocean Rim, Indian Ocean Tuna Commission (IOTC) na Umoja wa nchi za Ulaya - “EU” Ushirikiano na misaada ya Nchi na Mashirika hayo bado tunauhitaji ili tuweze kuendeleza sekta ya kilimo nchini. Pia tunazishukuru taasisi za ndani kwa kuendeleza mashirikiano katika kutoa huduma za kilimo, maliasili, Mifugo na Uvuvi zikiwemo ZSTC, TAHA, UWAMWIMA, ZAIDI, COSTECH, Milele Foundation, Kilimo Trust, CARE,

Wizara ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi T/Bara, CARI, Wizara ya Maliasili na Wizara ya Ushirikiano ya Afrika Mashariki, Mamlaka ya Kusimamia Uvuvi wa Bahari Kuu ya Tanzania, Taasisi ya Sayansi ya Baharini, “State Oceanic Administration” (SOA) ya China, Heifer Project Tanzania, Zanchick, “ZAASO”, “ZSPCA” na “WIOMSA”

106. Mheshimiwa Spika, napenda kutoa shukrani za pekee, kwa wakulima, Wafugaji, Wavuvi na Wanakamati za hifadhi ya Maliasili zetu wa nchi hii kwa kazi kubwa wanayoifanya katika uzalishaji wa mazao ya chakula na biashara, Mifugo na mazao ya Baharini, pamoja na mazingira magumu waliyonayo. Pia Napenda kumshukuru Katibu Mkuu na Manaibu wake wa Wizara ya Kilimo na Maliasili, Mifugo na Uvuvi, Afisa Mdhamini WKMMU pamoja na Wakurugenzi wa Idara, Taasisi na Asasi zote za Wizara hii; watumishi wote wa Wizara pasi na kuwasahau wadau wote wa Sekta ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi kwa juhudi, ushirikiano na ushauri uliowezesha kutekelezwa kwa Shabaha za Wizara kwa mwaka 2016/2017 kama nilivyofafanua katika hotuba hii. Ni matarajio kwamba tutaendelea kushirikiana tena katika mwaka 2017/2018.

107. Mheshimiwa Spika, Napenda kuwashukuru Wakuu wa Mikoa, Wakuu wa Wilaya, Madiwani, Masheha, Kamati za Maendeleo za Shehia, Kamati

za Wakulima, Wafugaji na Wavuvi, Vikosi vya SMZ na vyombo vya habari kwa mashirikiano yao mazuri waliyoyatoa kusaidia utekelezaji wa kazi zetu, Mwisho natoa shukrani kwa Mpiga Chapa Mkuu wa Serikali kwa kufanikisha kuchapishwa kwa hotuba hii.

108. Mheshimiwa Spika, na Waheshimiwa Wajumbe nakushukuruni kwa kunisikiliza na naomba kutoa hoja.

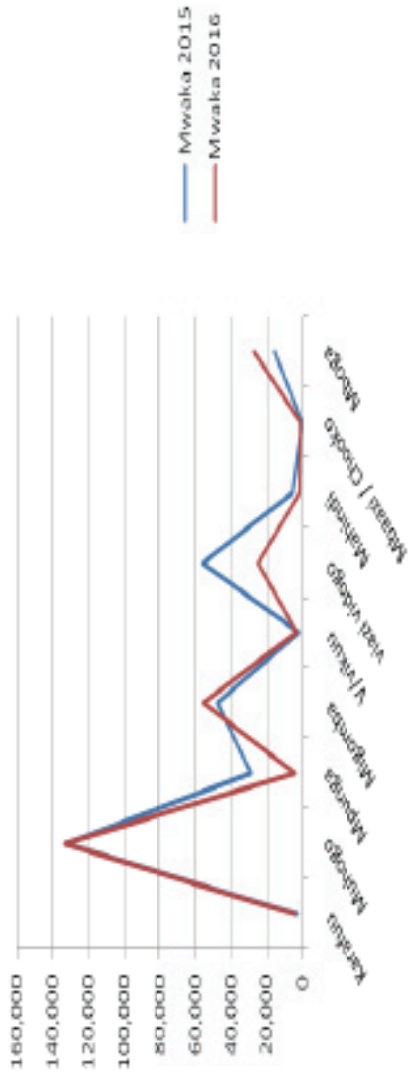
HAMAD RASHID MOHAMED (MBM)
Waziri, Wizara Ya Kilimo, Maliasili,
Mifugo Na Uvuvi
Zanzibar

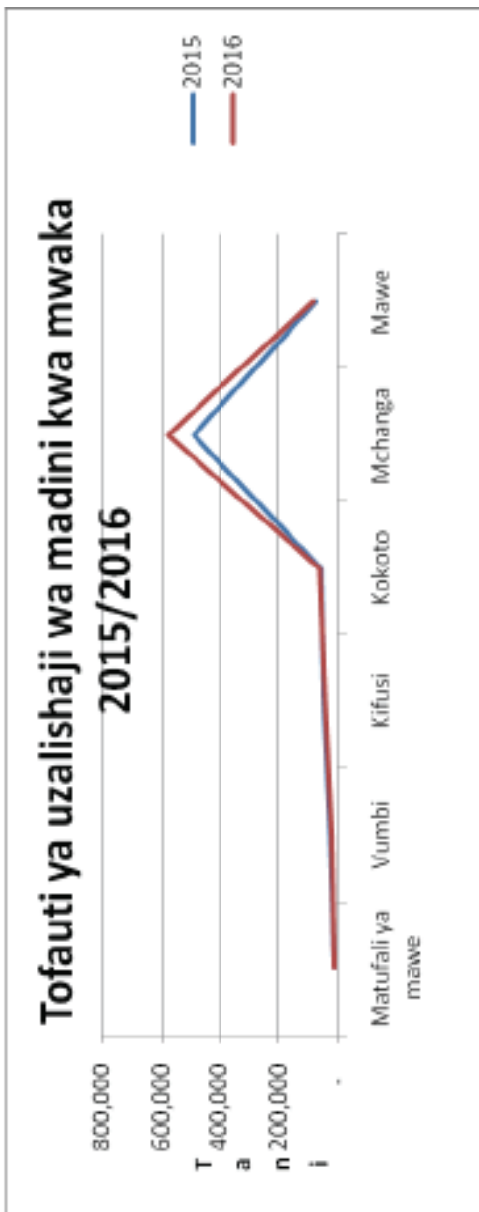

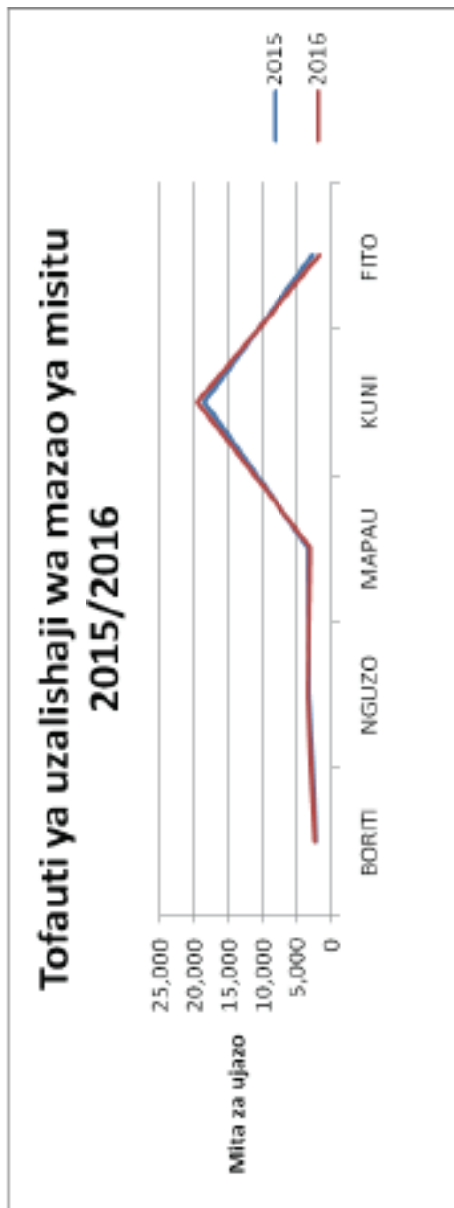
VIAMBATISHO

KIAMBATISHO. NA.I

Tofauti ya uzalishaji wa mazao ya chakula 2015/2016

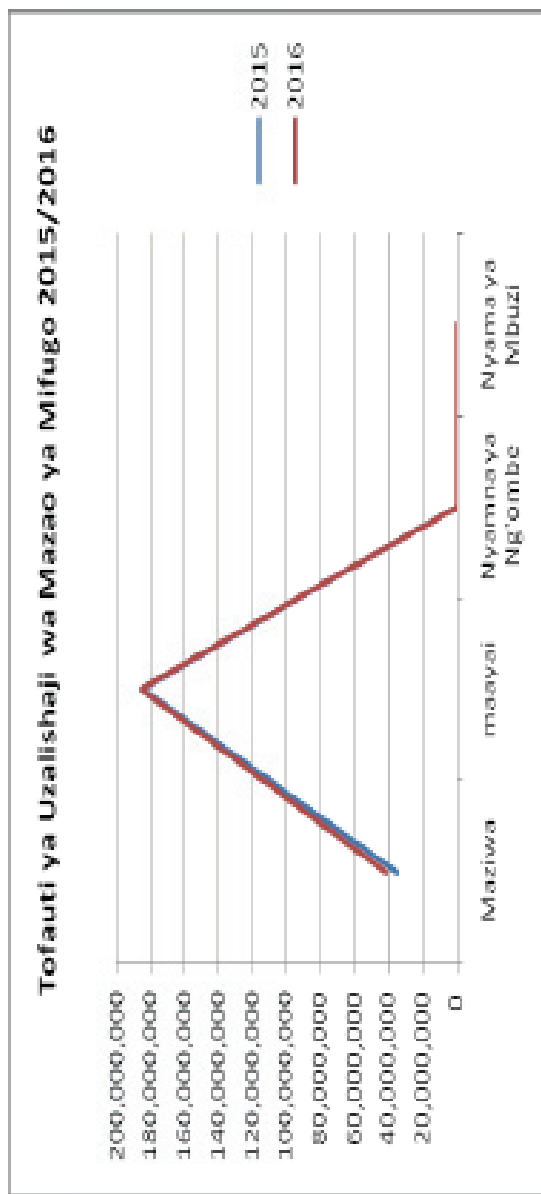

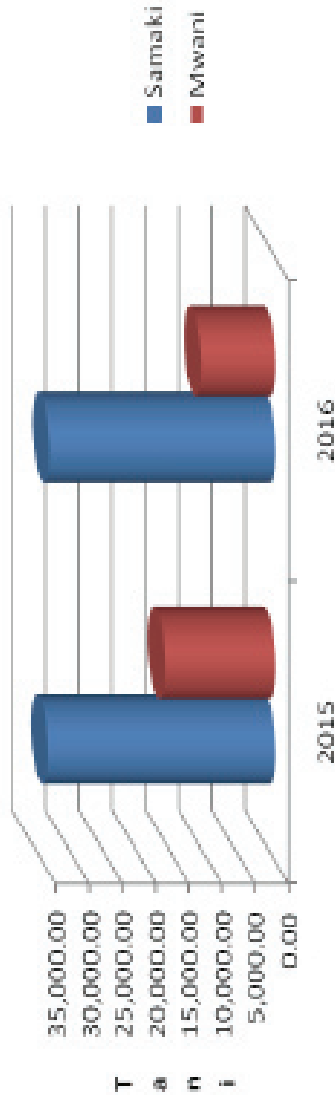

Chanzo: Mtakwimu Mkuu wa Serikali (2016)

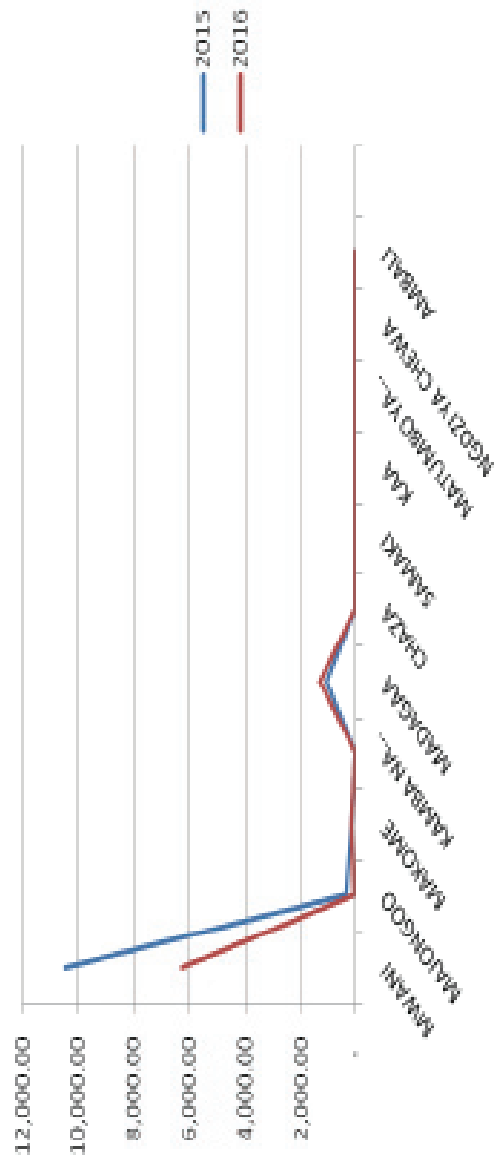
KIAMBATISHO NAM. 2

Tofauti ya Uzalishaji wa Mazao ya Baharini 2015/2016

Tofauti ya mazao ya Baharini yaliyosafirishwa 2015/2016

KIAMBATISHO NAM3: Jedwali la upatikamaji wa mapato jukwi, 2016 hadi aprili, 2017

IDARA	MAELEZO	BAJETI 2016/2017	MAKUSANYO HALISI YA MIEZI KUMI 2016/2017
IDARA YA MISITU NA MALIASILI ZISIZO REJESHEKA			
1422022	ADA YA MAZAO YA MISITU	359,830,000.00	266,834,849.00
1422023	ADA YA UUZAJI WA MAWE NA MICHANGA NA KOKOTO	702,149,000.00	2,249,215,243.00
1421001	MAUZO YA UZALISHAJI WA MICHE	70,000,000.00	27,415,700.00
	JUMLA YA IDARA	1,131,979,000.00	2,543,465,792.00
IDARA YA KILIMO			
1422048	ADA UKAGUZI WA MAZAO	77,000,000.00	37,032,536.00
TAAASISI YA UTAFITI WA KILIMO			
1423002	MAUZAJI YA MAZAO NA MICHE	23,000,000.00	7,567,200.00
1422060	MAPATO YA MASHAMBA	200,000,000.00	22,135,000.00
1422066	ADA YA UINGIZAJI WAGENI	50,000,000.00	9,592,500.00
	JUMLA YA IDARA	273,000,000.00	39,294,700.00
IDARA YA UVUVI			
1422026	LESENI ZA UVUVI	61,820,000.00	57,534,640.00
1422067	MAPATO YA UVUVI WA BAHARI KUU	1,000,000,000.00	300,000,000.00
1422027	ADA MAZAO BAHARINI	180,000,000.00	61,815,300.00
	JUMLA YA IDARA	1,241,820,000.00	419,349,940.00
IDARA YA MIFUGO			
1421011	UTIBABU WA WANYAMA	80,000,000.00	58,960,000.00
1422068	MAPATO YA MIFUGO	13,800,000.00	7,662,650.00
	JUMLA YA IDARA	93,800,000.00	66,622,650.00
	JUMLA YA WIZARA	2,817,599,000.00	3,105,765,618.00

IBATISHO 4: Upatikanaji wa fedha za matumizi ya mshahara, ruzuku na o.c kwa jala 2016 hadi Aprili -2017

PROGRAM NDOGO	KUU/PROGRAM	JUMLA YA MAKADIRIO MSHAHARA, RUZUKU NA O.C	HALISIA MSHAHARA	HALISIA O.C	HALISIA RUZUKU	JUMLA KUU
PL0101 Maendeleo ya Kilimo						
SL010101	Umwagilaji maji	883,668,000	577,398,502	81,800,000		659,198,502
SL010102	Utafiti na Matumzo ya Kilimo	1,828,158,000	1,010,777,017	57,112,983	492,797,200	1,560,687,200
SL010103	Maendeleo ya huduma za Kilimo na kawakama ya Mitraka	3,382,472,000	1,632,304,206	2,083,720,836		3,716,225,042
SL010104	Uhaijika wa chakula na Ichie	344,454,000	139,502,627	32,000,000		171,502,627
Jumla Kuu ya Program		6,438,744,000	3,369,182,352	2,254,633,819	492,797,200	6,107,613,371
PL0102 Maendeleo ya Rasidhala za Mifugo na Maliasili Zisizorejesheka						
SL010201	Uthibitaji wa misitu	96,711,000		37,442,182		37,442,182
SL010202	Maendeleo ya misitu	1,578,725,000	1,289,028,768	47,909,484		1,336,938,252
Jumla Kuu ya Program		1,675,436,000	1,289,028,768	85,351,666		1,374,390,434
PL0103 Maendeleo ya Mifugo						
SL010301	Uzababaji wa mifugo	1,446,779,000	1,021,363,928	24,038,429		1,045,402,349

SILO10302	Ehuduma za utabaini wa mifugo	127,217,000			56,417,571		56,417,571
Jumla Kuu ya Program		1,573,996,000	1,021,363,920		80,456,000		1,101,819,920
FLA104 Misedales ya Uvuvi							
SILO10401	Kuiminisha ufugaji wa mazao ya baharini	881,409,000	499,196,047		40,820,461		540,016,508
SILO10402	Maeandeleo ya uvuvi na kifadhi za baharini	-			44,971,984		44,971,984
Jumla Kuu ya Program		881,409,000	499,196,047		85,792,445		584,988,492
FLA105 Mipango na Usimamizi wa Kilimo, Mafasili, Mifugo, na Uvuvi							
SILO10501	Utawala wa mwendeshaji wa kazi za kilimo mhasishi mifugo na uvuvi	1,752,406,000	1,102,747,000		491,765,773		1,594,512,773
SILO10502	Mipango, sera na utafiti wa kilimo mhasishi mifugo na uvuvi	473,517,000	240,237,198		149,754,269		389,991,467
SILO10503	Ofisi kuu Pemba	2,963,792,000	2,360,587,700		358,990,000		2,719,577,700
Jumla Kuu ya Program		5,189,715,000	3,703,571,898		1,000,510,042		4,704,081,940
Jumla Kuu ya Program zote		15,743,300,000	9,873,342,985		3,506,743,972	492,797,200	13,872,884,157

TANBIHI: MAKADIRO YA MSHAHARA KWA MWAKA 2016/2017 NI TSH. 10,955,400,000

MAKADIRO YA O.C KWA MWAKA 2016/2017 NI TSH. 4,236,400,000

MAKADIRO YA RUZUKU KWA MWAKA 2016/2017 NI TSH. 551,500,000

KIAMBATISHO NAM 5: Jadhali la upatikamaji wa fedha za mitrabi ya masandoko wazara kuanzia julai, 2016 – Aprili, 2017

MAKISIO 2016/2017				FEDHA ZILIZOTOLEWA JULAI 2016 - APRILI, 2017 TZ.S.S			FEDHA ZILIZOTUMIKA JULAI 2016 – APRILI, 2017 TZ.S.S		
SMZ/ Jina laMtrabi	MUHISANI	JUMLA	SMZ	MUHISANI	SMZ	MUHISANI	JUMLA		
131,764,000 ERPP	\$1,780,603		136,330,000	522,493,412	18,955,000	1,010,503,686	1,029,458,686		
22,200,000 MIVARE	1,755,712,000	1,777,712,000	22,000,000	745,015,222	22,000,000	340,228,989	362,228,989		
148,000,000 ASDP-L	4,896,558,530	5,044,558,530	143,973,928	3,307,784,697	103,973,928	3,048,261,247.8	3,152,235,176		
131,215,000 SWIOFish	7,596,359,526	7,902,739,526	21,178,017	904,274,723	16,365,017	1,150,522,008	1,166,887,025		
106,071,000 ZAINRICE	Emo 72,024		118,439,800	0	108,171,598	0	108,171,598		
186,753,000 DAIRY	0	186,753,000	119,000,000	0	79,000,000	0	79,000,000		
70,000,000 MINDUKOMBINU YA MIFUKO	0	70,000,000	19,000,000	0	19,000,000	0	19,000,000		
185,000,000 IRRIGATION	0	10,500,000	10,500,000	0	10,500,000	0	10,500,000		
JUMLA KUU		116,350,000	590,441,745	5,479,568,054	377,965,543	5,549,515,930.8	5,897,481,474		

KIAMBATISHO NAM 6: Mradi wa kummarisha ufugaji wa mazao ya baharini

JINA LA MRADI	MRADI WA KUMMARISHA UFUGAJI WA MAZAO YA RAHARINI
MUDA WA MRADI	2012/2013 – 2018/2019
JUMLA YA GHARAMA	Gharama za mradi huu luingiwa kila mwaka na kuidhimishwa na mfadhili na Serikali.
LENGO KUU	Kummarisha ufugaji wa samaki na mazao mengine ya baharini
FEDHA	Jumla ya TZS. 69,040,000 kutoka Serikafini (SMZ) na dola za kimsarakani 1,668,413 kutoka kwa washirika wa maendeleo (KOICA) zilitengwa kutekreleza Mradi huu kwa mwaka wa fedha 2016/2017.
<p>Malengo ya mwaka wa fedha 2016/2017: Mradi huu ulikuwa na malengo yafuatayo:</p> <p>Kujenga kiuo cha kuzalisha vifaruaga (hatchery) vya samaki katika eneo la Best el ras;</p> <p>Kujenga uwezo wa waliyokazi kabla kuendeleza ufugaji wa mazao ya baharini</p>	

Utekelezaji halisi wa mradi katika mwaka 2016/2017:

Mkandarasi wa ujenzi wa uzio (fence) na ukarabati wa msjengo makongwe katika eneo la mradi tayari ameshasami mkataba wa ujenzi. Ujenzi huo unatarajiwa kuanza hivi karibuni.

“Transformer” ya unwane tayari imeshafungwa katika eneo la mradi,

Majipa 26 ya fibre tayari yameshawasilishwa katika eneo la mradi kwa ajili ya uzalishaji wa vifaruuga vya samaki, kaa na majongoo,

Ujenzi wa kisima kunoja cha maji chumvi tayari unekamihika.

Fedha zilizotengwa mwaka 2017/2018

Jumla ya TZS. 200,000,000 kutoka SMZ na TZS. 2,503,577,000 (FAO) zimetengwa kutokaleza mradi huo kwa mwaka wa fedha 2017/2018.

Malengo ya mwaka wa fedha 2017/2018:

Kufanya ujenzi wa kuno cha uzalishaji wa vifaruuga (hatchery), vya samaki, kaa na majongoo.

Kujenga uwezo kwa wafanyakazi katika kuendeleza ufugaji wa marao ya baharini na uendeshaji wa “hatchery”.

KIAMBATISHO NAM 7: Mradi wa usimamizi wa kazi za uvuvi wa kanda ya kusini mashariki mwa bahari ya hindi (SWIOFish)

<p>Gharama za mradi: Mradi una jumla ya gharama ya Dola za Kimaraekani 11,520,000. Kwa mwaka 2015/2016 Mradi uliombewa TZS.3,304,717,000 kutoka SMZ na Dola za Kimaraekani 1,846,000). Hadi kufikia Aprili, 2017 mradi ulipatiwa TZS. 1,166,887,025 (TZS. 16,365,017 kutoka SMZ na TZS. 1,150,522,008 kutoka kwa washirika wa msandeleo).</p>	
<p>Lengo Kuu la mradi: ni kuimarisha usimamizi wa shughuli za uvuvi.</p>	
<p>Makengo ya mwaka 2015/2016</p>	
<p>Mipango wa msumuzi ya hoshuna za washauri elekezi, miongozo na tafiti</p>	<p>Jumla ya heshu reja 30 na maelezo ya vifaa na zana mbali mbali yametayaniwa na kupelekwa Benki ya Dunia kwa kusunguliwa</p>
<p>Kuwezesha mkubano ya usimamizi, utafiti ya uvuvi na mkubano wa uendeshaji wa mradi</p>	<p>Mikubano ya usimamizi, utafiti ya uvuvi na mkubano wa uendeshaji wa mradi imefanyika ikireneo kamati za uvuvi za vijiji, kamati tendaji za vijiji, vikundi kazivya utafiti na kamati za uendeshaji wa mradi</p>

<p>Kufanya ukaguzi wa kuifubidhi viwango vya uhifadhi kwa samaki wa kipsombele katika madiko</p>	<p>Mipango wa utetelezaji wa uvuvi wa Pweza, Samaki wa mwambani na wa daga imefungenezwa</p>
<p>Kuziwezesha kamati za uvuvi za vijiji kukotama mara nne kwa mwaka</p>	<p>Kumefanyika uteuzi wa kamati za vijiji 60 kwa ajili ya uongozi wa pamoja na kamati za uvuvi kwa kusede leza uvuvi wa kipsombele katika maeneo ya uhifadhi</p>
<p>Kumamisha habari, mawasiliano na ufahamu.</p>	<p>Miradi umechapisha jumla ya T shirts 200 na vipaperushii 2,000 na disay 150, kwa ajili ya kuingangaza</p>
<p>Gharama kwa mwaka 2016/2017 131,214,800</p>	
<p>Malengo kwa mwaka 2016/2017</p>	
<p>Kuboresha usimamizi wa uvuvi ماشامو (uhopewa kipsombele). Kuongeza kipato kutokana na shughuli za uvuvi ماشامو wa kanda. Uratibu na Usimamizi wa Miradi wa SWIOFish.</p>	

KIAMBATISHO. NAM 8: Programu ya Miondombano ya Masoko Uongezaji wa Thamani na Huduma za Kifedha Vijijini- MIVARF

MWAKA ULIOANZA: 2011/2012

<p>Kwa mwaka 2016/2017 Programu iliondolewa TZS. 22,000,000 kutoka SMZ na TZS. 3,339,512,000 kutoka IFAD/AFDB. Hasi kufika March 2017 fedha zilizopatikana kutoka Seniksimi ni TZS. 22,000,000 na TZS. 842,585,899 kutoka IFAD/AFDB na jumla ya TZS 198,858,410 zimejiwa moja kwa moja (direct payment) kwa wakandarasi wanasijemga masoko.</p>	
<p>MALENGO 2016/2017</p> <p>Ujenzi wa masoko mstahiti (Kinyasini, Konde na Tihiriza) yenye vyumba vya baridi na ujenzi wa chumba cha baridi soko la Mombasa.</p>	<p>UTEKELEZAJI</p> <p>Ujenzi hau ulianza Januari 2017 na msandeleo yake yapo kwenye wastani wa kati ya asilimia 15 hadi 25. Kwa majibu wa mkatafa kazi hii inatarajiwa kukamilika mwishoni mwa mwezi wa Juni/mwanzoni mwa Julai 2017</p>
<p>Ukarabati wa kituo kimoja cha mafunzo juu ya uhifadhi na kupunguza upotevu wa mazzao baada ya kuvurwa.</p>	<p>Ukarabati hau ulianza mwishoni mwa mwezi wa Disemba 2016 na upo kwenye asilimia 65 kukamilika kwake. Matarajio ni kukamilika kabla ya Juni 2017.</p>
<p>Uwezesaji na kujengwa urwezo kwa vikundi 70 vya wazalishaji na</p>	<p>Hakukuwa na utekelezaji kutokana na kusimamiwa kwa miba huduma kuredeka</p>

<p>kumiganishwa na masoko</p>	<p>na kazi kwa sababu ya kufanya kazi chini ya vifwango na matatizo yaliotarajiwa. Hatua za utabuzi wa kasoro zilizojiitokeza zinazidolea kufanywa kazi kati ya Serikali na Washirika wa Maendeleo (IFAD).</p>
<p>Kujenga uwezo wa vikundi na taasisi ndogo ndogo za kifedha 40 ili kuocugeza wigo wa huduma za kifedha vijijini.</p>	<p>Vikundi 224 vya SACCOs kupitia Idara ya Ushirika vimejengwa uwezo</p>
<p>Kuchangia kwa asilimi 75 ununuzi wa vifaa vya usarifu wa mazao;</p>	<p>Programu inachangia asilimia 75 ya TZS. Milioni 160 baada ya vikundi viwili kukamilisha mchango wao wa 25% wenye jumla ya TZS. Milioni 39.5 kwa ajili ya ununuzi wa mashine ya kukoboa mpunga na kuzalisha mchete kwa gredi na ununuzi wa mashine za kusarifa maziwa kutoa mazao ya ziada kama mibindi, samli nk. Kikundi cha tatu kimeanza kuchangia mchango wake lakini hakijakamilisha asilimia 25% ili MIVARE ichtangie 75% kwa ununuzi wa kachio la matunda kama embe hinalotumia ununuzi ya juu.</p>

Charama Mwaka 2017/2018: Programu inatarajiwa kupata TZS. 737,427,000 kutoka SMZ na kiasi cha TZS. 2,691,599,000 kutoka IFAD/AJDB.

MALENGO KWA MWAKA 2017/2018

- ◆ Kutoa mafunzo kwa wazalishaji 30 juu ya uendeshaji, ubifadhi na utunzaji wa kituo cha kupunguza upotevu wa maizao hasa ya mavuno (Postharvest Training Centre);
- ◆ Kuwezesha ziara ya mafunzo kwa vikundi 25 vya stadi za wakulima na wasarifu wa maazao;
- ◆ Uamuzi wa vitendea kazi kwa msharaza kumi ya wakulima yaliomo kwanye ngazi za Wilaya;
- ◆ Uamuzi wa wakufunzi waibiko (Business Coaches) kutoka mafunzo kwa wazalishaji juu ya usindikaji na stadi/mbina za masoko;
- ◆ Kuwawezesha wakulima kutoka mafunzo kwa wazalishaji wa mpunga, mboga mboga/instantida, miboga, ndizi, samaki na maziwa na kuwawezesha na masoko;
- ◆ Kuwezesha ziara za mafunzo kwa vikundi vya wazalishaji;
- ◆ Kuwezesha kufanyika kwa mkubano ya robo mwaka ngazi za Wilaya, Mikoa na watoa huduma;
- ◆ Kuwezesha safari za mafunzo kwa wawakilishi wa Baraza za Wakulima (District Farmer Fora);
- ◆ Kuwezesha kufanyika kwa mkubano na ziara za Kamati ya Uongozi/Usumamizi ya Programu;
- ◆ Kuwezesha Mikoa na Wilaya kusimamia kazi za Programu katika maeneo yao na
- ◆ Uendeshaji na Uratibu wa Ofisi ya MIVARF Zanzibar.

KIAMBATISHO. NAM 9.- Programu ya Koaendeleza Sekta za Mifugo (ASDP-L)

MWAKA ULIOANZA: Programu ilianza mwezi Juni ya mwaka wa fedha 2006/2007

<p>Gharama za Programu kwa Mwaka 2016/2017: Programu ilionibwa TZS. 148,000,000.00 kutoka SMZ, na TZS.s 3,955,697,100 kutoka IFAD. Hodi kufika Aprili, 2017 Programu inapatwa TZS.s. 103,973,928 kutoka SMZ na TZS.s 3,306,458,057 zimepatikana kutoka IFAD.</p>	
<p>LENGO KUU: Kuwa wezesha na kuwaendeleza wafugaji na wakulima ili kuimua kipato chao na kuwapunguzia unasukini. Programu inatekelezwa kabika Wilaya kuu (6 Unguja na 4 Pemba). Programu hii inapata ufadhili kutoka IFAD na SMZ.</p>	
<p>MALENGO 2016/2017</p>	<p>UTEKELEZAJI</p>
<p>Koaendelea kutoa tshamba za kihimo na ufugaji bora kwa skuli mpya 300 za wakulima kwa mzunguko wa jali</p>	<p>Jumla ya skuli 300 za wakulima/wafugaji wamepatwa elimu ya ufugaji bora kwa vipindi 13 vya msafunzo</p>
<p>Kusaidia katika kuarziwa ufugaji wa pamba wa n'gombe na mkuazi wa maziwa (community cow and goat sheds)</p>	<p>Jumla ya vikundi kuu na mbili (12) (6 Unguja na 6 Pemba) vya wafugaji wa ng'ombe kwa jumla ya "Community Cow Shed" vimearziwa na kupatiwa ng'ombe mmoja kwa kila mwanakikundi na jumla ya vikundi kuu (10) (6 Unguja na 4</p>

	<p>Pemba) vya wafugaji wa mbazi kwa jina moja "Community Goat Shed" vimeanzishwa na kupatiwa mbuzi 45 kwa kila kikundi</p> <p>Programu imekuminda kamati za mabaraza ya wakulima ili waweze kufikia hatua ya umdaji wa baraza kuu.</p> <p>Jumla ya vikundi 17 vya wakulima na wafugaji wamewezesha kutengeneza mipango ya biashara (Business Plans)</p> <p>Programu imetoa mitaji kwa vikundi 7 vya wakulima / wafugaji na jumla ya 10 za watoa watoa huduma za msingi (CAHW's) ambao tayari wamekamilishwa mipango bora wa kibiaschara</p> <p>Mafunzo kwa wakulima yanayohusu Business Management na utanzaji mzuri wa fedha (financial Administration) yametolewa</p> <p>Mafunzo ya kubalalisha skuli za wakulima (EFS) na mabaraza ya wakulima (DEF) yametolewa</p> <p>Jumla ya wakulima 80 wamepatwa vifaa vya unuwagilaji maji kwa njia ya matoone (drip</p>
<p>Kuwezesha umdaji wa Baraza Kuu la wakulima Unguja na Pemba</p>	<p>Kuwezesha wakulima na wafugaji kutengeneza mipango ya biashara (business Plans)</p> <p>Kutoa mitaji kwa vikundi vya wakulima ambavyo vitakuwa na mipango bora ya biashara ili kuweza kuanzisha biashara za kilimo na mifugo.</p> <p>Kutoa mafunzo kwa wakulima yanayohusu Business Management na utanzaji mzuri wa fedha (financial Administration)</p> <p>Kutoa mafunzo ya kubalalisha skuli za wakulima (EFS) na mabaraza ya wakulima(DEF)</p> <p>Kumua vifaa vya unuwagilaji maji kwa njia ya matoone (drip</p>

Irrigation) kwa wakulima	Irrigation)
Kutoa mafuzo kwa mabwana/ mabibi Shamba yansayo husu ukusanyaji wa inea	Mafuzo kwa mabwana/ mabibi Shamba yansayo husu ukusanyaji wa inea yametolewa
Kumana mbegu za kupandisha n'gombe (AI) na chanzo za viboma	Jumla ya dozi 3,600 za chanzo ya maradhi ya viboma (ECF) na mirija ya mbegu 4,000 za kupandisha ng'ombe kwa kutumia sindano zimeamulwa na kutumika
Kuarida report ya tathmini ya programu (Impact Assessment), ripoti ya mwisho ya utekelezaji wa programu (completion report) na ripoti ya mkaguzi mkuu wa hesabu (Audit report)	Ripoti ya tathmini ya Programu imetayamishwa na kutolewa. Ripoti ya mwisho ya utekelezaji wa Programu na ripoti ya mkaguzi mkuu wa hesabu (Audit report) ripoti kutolewa mwishoni mwa mwezi Septemba 2017. Jumla ya wafugaji 60 wa kuku wamesweza kupaiwa kuku 25 wa ama ya Koraler kwa kila mfungaji ili

<p>kuweza kufuga kwa kutumia gharama nafuu za ulishaji wa kuku na kuweza kuongeza kipato.</p>	<p>Programu imeweza kutoa mafurzo kwa wakoa huduma za msingi za alya ya mifugo (CAHW's) 48 wapya na kupatwa vifaa kwa ajili ya kuanza kutoa huduma hizo</p>	<p>Programu imeweza kutoa msifumo kwa wapandishaji ng'ombe kwa sindano 20 wapya na kupatwa vifaa kwa ajili ya kuanza kutoa huduma za upandishaji ng'ombe kwa sindano</p>
<p>Malengo kwa mwaka 2016/2017 (July 2017 – Septemba 2017) Kuanza ripoti ya mwisho ya utekezaji wa Programu (completion report) Kuanza ripoti ya mwisho ya Mkatuzi Mkuu wa Hesabu za Serikali ya Mipinduzi ya Zanzibar (Final Audit report). Gharama za uendeshaji wa ofisi.</p>		

KIAMBATISHO. NAM 10: Mradi wa Kuimarisha Uzalishaji wa Mipunga (ERFF)

<p>Gharazamazaradikawanwaka 2016/2017: Kwa mwaka 2016/2017 Mradi uliombewa Dola za Kimarekani milioni 1,780,603 kutoka Benki ya Dunia na TZS.s.356,120,600 kutoka Serikalini. Hadi kufikia Aprili, 2017 fidha zilizoapatikana kutoka Benki ya Dunia ni TZS. 4,173,600,000 na TZS.s. 70,600,000 kutoka Serikalini.</p>	<p>Malengo ya Mwaka 2016/2017 Kubamsasisha matumizi ya mibegu bora za mpunga kwa kutumia msambamba ya masomesho, vipindi vya Radio/TV, vipiperushi na ziara za kimsifunzo</p>	<p>Utekelezaji wa Malengo - Ziara mbili (2) za Siku za Wakulima Shambani (Farmers Field Days) zilifanyika Unguja na Pemba ambapo wakulima wa kila upande walipata nafasi ya kuchagua mibegu bora mbili (SUPA BC na TXD 306) za mpunga zitakazotumika katika mabonde ya umwagiliji - Vipindi inc (4) vya radio na TV vimetayarishwa na kurushwa hewani Mradi kwa kushirikiana na Tassisi ya Utafiti wa Kilimo (ZARI) umesdas msambamba ya masomesho 16 na mibegu bora mbili (2) za mpunga zimechaguliwa na wakulima kati ya mibegu tano Mfataha wa Makubaliano (MoU) baina ya Tassisi ya Utafiti wa Kilimo, Zanzibar na Tassisi ya Utafiti wa Uboora wa Mbegu Tanzania (TOSCI) umesdasliwa na</p>
	<p>Kufanya msambamba ya masomesho ya mibegu bora za mpunga</p>	
	<p>Kuimarisha mfumo wa ushikiti wa vivungo vya ubora wa mibegu</p>	

<p>Kamama vifaa vya masabara ya mbeegu iliyopo Kizimbani</p>	<p>kuwalishwa kwa wadau kwa hatua ya kumpitia na kutoa maeoni</p> <p>Umamuzi wa vifaa vya masabara ya mbeegu hanajifanyika kutokana na kukosa mazabuni anafisa kutoa huduma hio. Hatua ya kutafuta kampuni za uuzaji wa vifaa vya masabara inawaddeka</p>
<p>Katoka mafunzo ya uendeshaji na usimamizi wa Jumuiya za Uurwagihaji Zanzibar</p>	<p>Mafunzo ya uendeshaji na usimamizi wa Jumuiya za Uurwagihaji yametolewa kwa wakulima 60 katika msabunde 21 ya urwagihaji Unguja na Pemba</p>
<p>Kuandaa Mipango wa Utoaji wa Ruzuku ya pambajio kwa masenao ya urwagihaji</p>	<p>Mipango wa Utoaji wa Ruzuku ya Pambajio kwa masenao ya urwagihaji unetayarishwa na utatekezwa Misimu wa Vuli 2017.</p>
<p>Katayarisha michezo, ramani pamoja na gharama za utarabiti/ujenzi wa miondombiumi wa urwagihaji katika msabunde 10 Unguja na Pemba</p>	<p>Utayarishaji michezo, ramani pamoja na gharama za utarabiti/ujenzi wa miondombiumi ya urwagihaji kwa msabunde 10 Unguja Pemba (Unguja msabuni na Pemba msabuni) inatarajiwa kuanza Kota ya Robo ya Nne (Aprili/Juni 2017)</p>
<p>Katoka mafunzo kwa wakulima juu ya mstunizi ya mabim bora za uzalishaji wa mpunga</p>	<p>- Wakulima Wawazeshaji 68 (Wanamane 36 na Wanzwake 32) wamepatirwa mafunzo ya Kilimo Shacidi cha Mpunga</p> <p>- Wakulima 1,110 (Unguja 630 na Pemba 480) wamepatirwa mafunzo juu ya mstunizi ya mabim bora za uzalishaji wa mpunga ikiwemo teknolojia ya</p>

	<p>Kilimo Shadidi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Taaluma ya Kilimo Shadidi inatolewa kupitia mabamba ya maonesho 150 (Unguja 102na Pemba 48)
<p>Kuandaa warsha, mikutano na ziara za kimsafuzo kwa wadamu wa mradi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Wakulima wapatao 16 na Maofisa ime(4) wa Mradi waliohudiwa Maonesho ya Kilimo, NauliName yaliolifanyika Kitaifa Mkoani Lindi - Ziara za kukambelana na kujifurza taaluma ya Kilimo Shadidi baina ya wakulima wa mpwanga waUnguja na Pemba zimefanyika na kuhusisha wakulima wapatao 34 (Unguja 16 na 18 Pemba).
<p>Kutambua mwenzo ya masdi ambayo yamabiji taffi za kimsaziingira</p>	<p>*Resettlement Action Plan* katika mashamba ya mbege ya Kibondenzangu na Ole Dodeani zimeyaridhwa kwa kuhirikisha Mzalumu elekezi.</p>
<p>Kuamisha wakulima ambao wabathirika kutokana na ujenzi/ukarabati wa miondombimu ya unwagihaji na kujua namna ya watawavyafidhwa</p>	<p>Mikutano na wakulima ambao wabathirika kutokana na ujenzi/ukarabati wa miondombimu ya unwagihaji imefanyika katika mabonde ya Mtwango na Kosmi</p>
<p>Gharamuwaka 2017/2018: Mradi unataraja kupata TZS. 70,000,000 kutoka Serikalini na TZS.4,173,600,000 kutoka BenkiyaDunia.</p>	

Malengo kwa mwaka 2017/2018:

- Kuimarisha mifumo erodelevu wa uzalishaji mibegu bora za mpunga kwa kushirikiana na Taasisi ya Ufafiti wa Kilimo (ZARI) kwa kuzalisha kilo 400 za mibegu daraja la msingi (Basic seeds);
- Kuwezesha Kitego cha Pembejeo kuzalisha tani 48 za mibegu za mpunga zalizotibitishwa (Certified seeds);
- Kubamsaisha mshumizi ya mibegu bora za mpunga kwa kutumia vipaperushi na vipindi vya Radio/TV;
- Kutoa mafunzo ya uzalishaji mibegu bora za mpunga kwa wakulima wa maktaba 100;
- Kuimarisha mifumo wa udhibiti wa ubora wa viwango vya mibegu kwa kushirikiana na TOSCE;
- Kuamza kazi ya ukarabati/injenzi wa miondombini ya uniwagilaji katika eneo la hekta 193.3 Unguja na Pemba;
- Kuandaa mshamba yamocedao ya Kilimo Shaidi cha Mpunga 57 (32 Unguja na 25 Pemba);
- Kutoa mafunzo kwa wakulima 510 juu ya Kilimo Shaidi cha Mpunga;
- Kubamsaisha wakulima juu ya mibuni bora za uzalishaji wa mpunga kupitia vipaperushi na vipindi vya Radio/TV;
- Kuandaa ziaza za mafunzo kwa wakulima wa mpunga baina ya Unguja na Pemba;
- Kuwezesha ziaza za mafunzo Tanzania Bara kwa lengo la kujifunza zaidi teknolojia bora za uzalishaji wa mpunga na usimamizi wa Skimu za Uniwagilaji;
- Kutoa Kuzaku ya Pembejeo za mpunga kwa wakulima katika maeneo ya uniwagilaji, Unguja na Pemba; na
- Kusimamia na kuratibu kazi za Mradi.

KIAMBATISHO. NAM 11: Mradi wa uzedelezaji kilimo cha mpunga na kuongeza thamani ZANRICE

<p>Gharama za mradi kwa mwaka 2016/2017: Kwa mwaka 2016/2017 Mradi unechimbiwa jumla ya EURO 71,624 kutoka GIZ na uliohewa TZS.s. 106,071,080 kutoka Serikahini. Hasi kufikia Aprili 2017 fedha zilizopatikana TZS. 108,171,598 kutoka Serikalini.</p>	
<p>Malengo ya Mwaka 2016/2017</p>	<p>Utekelezaji wa Malengo</p>
<p>Kufanya utafiti wa kupata taswira za mwanzo za Mradi (Baseline Study)</p>	<p>Mradi umefunya utafiti kupata taswira za mwanzo za Mradi</p>
<p>Kutoa mafunzo kwa maafisa wa kilimo (TOT) juu ya mbimu bora za ubifadhi wa mazao baada ya kuvunwa</p>	<p>Taahuma juu ya mbimu bora za ubifadhi wa mazao baada ya kuvunwa imetolewa kwa Maafisa wa Kilimo 20 (14 wanawake na sita wanaume)</p>
<p>Kutoa mafunzo kwa wakulima juu ya mbimu bora za ubifadhi wa mazao baada ya kuvunwa</p>	<p>Mafunzo juu ya mbimu bora za ubifadhi wa mazao baada ya kuvunwa yametolewa kwa wakulima 1,283 (622 wanaume na wanawake 661)</p>
<p>Kutoa mafunzo kwa wakulima juu ya mbimu bora za kilimo (GrAPs).</p>	<p>Jumla ya wakulima 2,000 wanapewa mafunzo juu ya mbimu bora za kilimo cha mpunga</p>
<p>Kutoa mafunzo kwa wakulima juu ya</p>	<p>Taahuma ya Kilimo Stadii cha Mpunga</p>

<p>Kilimo Shadidi (System for Rice Intensification – SRI)</p>	<p>imetolewa kwa wakulima 300</p>
<p>Kuandaa ziara ya kinafinzo kwa wakulima 30 kutenda Mkindo-Morogoro kujifunza Kilimo Shadidi</p>	<p>Wakulima 20 (10 wawawake na 10 wamaume) wameshiriki mafunzo ya Kilimo Shadidi cha Mpruga katika Chuo cha Wakulima, Mkindo-Morogoro.</p>
<p>Kutoa mafunzo kwa wakulima juu ya kilimo cha msjalbe (bunds farming) kuvua maji ya mvua</p>	<p>Mradi unetolewa usafunzo juu ya kilimo cha msjalbe kwa wakulima 2,000</p>
<p>Kutoa mafunzo kwa wakulima juu ya Kilimo Biashara kwa kutomia mfunzo wa Farmer Business School</p>	<p>Taaluma ya Kilimo Biashara imetolewa kwa wakulima wa mpunga 1,884</p>
<p>Kuandaa, vipeperushi, na vifaa vya kufundishia wakulima.</p>	<p>Mradi umechapisha FBS manual books 2,920, FBS posters 99, Vyeti vya FBS 3,300, GAP books 2,400 na GPHH books 2,280</p>
<p>Kuwannganisha wakulima na watoaji wa huduma za pembejeo (mbegu bora, vistikifu na madawa ya kuilia magugu).</p>	<p>Mikutano ime (4) kati ya wakulima na wamaume wa mpunga imesinduliwa katika mabonde ya Chaji, Mtwango na Bambiwasudi</p>
<p>Kutoa elimu na pembejeo za kuanzia (start-up inputs) kwa uzalishaji wa</p>	<p>Jumla ya wakulima 193 wanepatiwa taaluma na pembejeo za kuzalisha alizeti, kumbe na</p>

<p>mazao ya kulinwa katika mabonde basda ya kuvuua mpunga (complementary crops).</p> <p>Kuanzisha Jukwaa la kuwanunagariisha wazalishaji na wafanyabiashara wa Mpunga kwa kutumia Teknolojia ya Habari na Mawasilino.</p> <p>Kutoa elimu kwa jumuiya za wakulima kuimarisha uwezo wao wa kuwasua pembejeo na kuzaa mpunga kwa pamoja.</p> <p>Kutoa mafunzo kwa wasagishaji na wafanya biashara juu ya mbinu za kuongeza ubora wa mpunga unozalishwa Zanzibar.</p> <p>Kuandaa ziara ya kinafunzo Tanzania Bara kwa wasagishaji ili kuwahajilisha kueleza katika mstine za kiasa za usagishaji.</p>	<p>cheroke</p> <p>Rasimu ya Jukwaa imeandaliwa na kuwasilishwa CARI kwa ajili ya kupata msoni</p> <p>Jumuiya za Wakulima katika mabonde ya unuwagihaji zimepatilwa mafunzo ili kuimarisha uwezo wao katika msa mbalimbali</p> <p>Jumla ya wasagishaji wawili wamepatilwa mafunzo huko Tanzania Bara</p> <p>Ziara ya kinafunzo ilichusisha wasagishaji na wafanyabiashara wa mpunga tte na maafisa wa Mradi wawili imefanyika Makambako, ambako walitambuka mashine za kisasa za usagishaji pamoja na magbala ya kubifadnia mpunga</p>
---	---

	katika kampani za GZL Company LTD na Mgeni Milling Company
Kusudia msomesho ya mchele wa Zanibar ili kuitungaza kwa wafanyabishara na walaji	Kazi hii inatarajiwa kufanyika Agosti 2017
Kusudia washa zilizakozwakubisha wakulima, wasagishaji na wafanyabishara pamoja na taasisi za kifedha.	Wakulima wamekutimishwa na Taasisi ya PASS (Private Agriculture Sector Support), ambayo huwamunisha wakulima na taasisi za kifedha kwa ajili ya kupata makopo. Aidha, Warsha zinatarajiwa kufanyika Mei 2017 baada ya kupata fedha kutoka GIZ
Kufanya tathmini na kufuatilia utekelezaji wa Mradi.	Kazi za tathmini na ufuatiliaji wa utekelezaji wa Mradi zimefanyika kama zilivyopangwa
Gharamu mwaka 2017/2018: Mradi unatarajiwa kupata TZS. 75,000,000 kutoka Senkalini na TZS. 250,017,000 kutoka kwa washirika wa mwanenlele – GIZ.	
Mialango kwa mwaka 2017/2018: <ul style="list-style-type: none"> • Kutua mafunzo kwa wakulima 2,585 juu ya Kilimo Biashara (FBS) • Kutua mafunzo ya Kilimo Shaidi cha Mipunga kwa wakulima 300 • Kutua mafunzo ya Kilimo cha Mkatiba kwa wakulima 1500 • Kuamzisha Jukwaa la kuwatumnisha wazalishaji na wafanyabishara ya mipunga 	

- Kuingiza teknolojia ya kupumunga matumizi ya nguvubazi katika uzalishaji wa mpunga
- Kuwamganisha wakulima na wasambazaji wa pembejeo na wataa huduma za kilimo
- Kaandaa ziara za mafunzo kwa wakulima
- Kutoka mafunzo ya kujenga uwezo wa Jumuia za Wakulima
- Kuwezesha Jumuia za Wakulima kumua pembejeo na kuza mpunga kwa pamoja
- Kawezesha upatikamaji wa nyenzo za kufundishia wakulima
- Kaandaa Waraha ya kuwakanisha wakulima na wafanyabiashara wa mpunga kuangalia namna ya kufanyabiashara baina yao
- Kuwamganisha wasagishaji na tasnisi za fedha ili kupata fedha za kureza katika mashine za kisasa za usagishaji
- Kutoka mafunzo kwa wasagishaji na wafanyabiashara juu ya ubora wa mchele
- Kaandaa maonyesho ya mchele wa Zambar ili kutsunguza kwa wafanyabiashara na walaji
- Kawezesha wakulima, wasagishaji na wafanyabiashara ya mpunga kuandaa mchanganyo wa biashara (Business plan) na namna ya kutayarisha masombi ya mikopo

KIAMBATISHO NAM 12: Miradi wa Kuimarisha Miondombinu ya Mifugo

MWAKA ULIOANZA: 2011/12 unamaliza 2019/20

Gharamu za miradi: Kwa mwaka wa fedha 2016/2017 Miradi huu ulipaswiwa TZS. 69,000,000 kutoka SMZ. Hadi kufikia Aprili, 2017 mwadi umepata TZS. 29,000,000 kutoka SMZ.

LENGO KUU

Kuimarisha miondombinu ya mifugo ya uzalishaji na masoko ili kuongeza uzalishaji na thamani ya mazao yatakavyo na mifugo na bidhaa za mifugo.

Malengo na utekezaji wa mwaka 2016/2017

- Kumsalizia ujenzi wa kituo cha mifugo Unguja Ukum.
- Kufanya ukarabati wa Kituo cha Kutoka Huduma cha Utabibu na Uzalishaji wa Mifugo (AHPCs) huko Makangale.
- Kuimarisha kituo cha Karantini ya mifugo Donge-Mwanda Unguja na Gardo –Nzi wengi Pemba.

<p>Utafekezaji wa mwaka 2016/2017</p> <p>Kazi ya umaliziaji wa ujenzi uliendelea kwa kuweka msafirisha yote, milango miwili ya nje na fremu zote za mifugo. Aidha, uwekezaji wa sakafu umefanyika na “ceiling”, Ukarabati wa kituo cha mifugo Malungale umetamihika;</p> <p>Kazi hiyo inafanywa na mkandarasi ambaye tayari ameanza kazi. Kazi inatarajiwa kukamihika kwa kipindi cha mwezi mmoja.</p>	
<p>Gharama za Mradi kwa mwaka 2017/2018</p>	<p>TZS. 640,000,000</p>
<p>Malengo ya mwaka 2017-2018</p> <p>Kuimarisha kituo cha mifugo Pangeni, kwa kuweka miundombinu ya barabara, maji na majengo ya ofisi;</p> <p>Kuendeleza miundombinu ya kituo cha karatimi ya mifugo- Niziwenzi Gando kwa kujenga jesho;</p> <p>Kufanya ukarabati wa kituo cha utabiri na uzalishaji mifugo cha Fwoni na Uunguja</p> <p>Ukw.</p>	

KIAMBATISHO 13: Jaduchi la makadirio ya ukusanyaji wa mapato kwa mwaka wa fedha 2017/2018

IDARA	MAELEZO	UNGUJA	PEMBA	JUMLA
IDARA YA MISITU NA MALIASILI ZISIZO REJESHEKA				
1422022	Ada ya mazao ya misitu	309,830,000	50,000,000	359,830,000
1422023	Ada ya uzaji wa maswe na michanga na kokoto	2,159,347,000	650,000,000	2,809,347,000
1421001	Mazao ya uzalishaji wa miche	20,000,000	50,000,000	70,000,000
	JUMLA YA IDARA	2,489,177,000	750,000,000	3,239,177,000
IDARA YA KILIMO				
1422048	Ada ukaguzi wa mazao	65,000,000	12,000,000	77,000,000
TAASISI YA UTAFITI WA KILIMO				
1423002	Mazaji ya mazao na miche	20,000,000	3,000,000	23,000,000
1422060	Mapato ya mashamba	0	200,000,000	200,000,000
1422066	Ada ya unyuzaji wageni	50,000,000	0	50,000,000
	Jumla ya idara	70,000,000	203,000,000	273,000,000

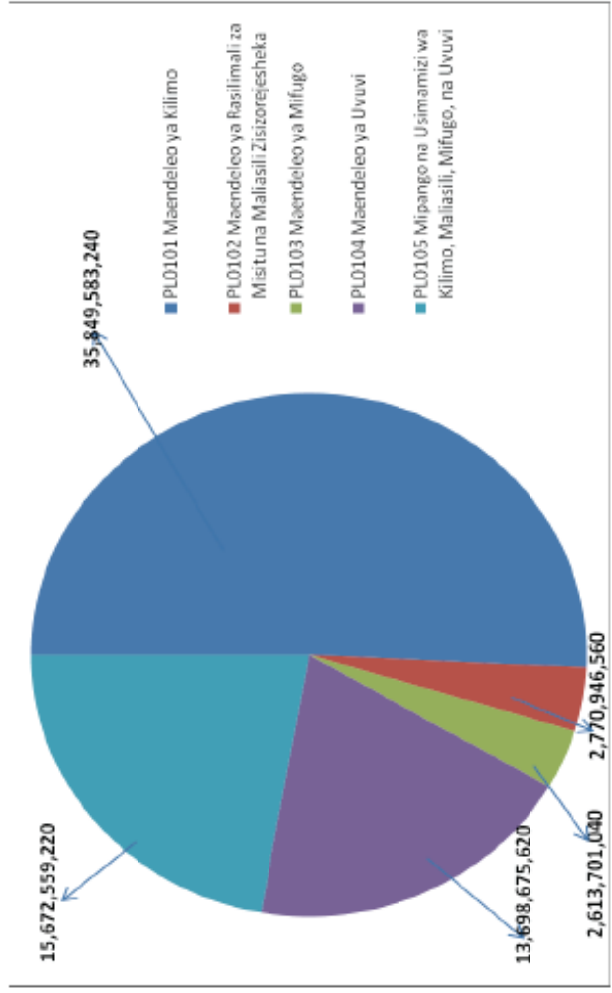
IDARA YA UVUVI					
1422026	Leseni za uvuvi	46,600,000	15,820,000		61,820,000
1422067	Mapato ya uvuvi wa bahari kimoj	1,000,000,000			1,000,000,000
1422027	Ada mazaao baharini	140,000,000	40,600,000		180,000,000
	Jumla ya idara	1,186,000,000	55,820,000		1,241,820,000
IDARA YA MIFUGO					
1421011	Uhibatan wa wanyama	50,600,000	30,600,000		80,000,000
1422068	Mapato ya mifugo	9,200,000	10,600,000		19,200,000
	Jumla ya idara	59,200,000	40,000,000		99,200,000
	Jumla ya wizara	3,869,377,000	1,060,820,000		4,930,197,000

JADUELA 14: Makadirio ya matumizi ya kawaida, misbahara, ruzuku na masendeleo kwa mwaka wa fedha 2017-2018

PROGRAM KUU/PROGRAM NDOGO	MSHAHARA	MENGINEYO	RUZUKU	MAENDELEO SMZ	MAENDELEO WAFADHILI	JUMLA
FLM01 Masendeleo ya Kilimo						
SLO10101 Unawaghlaji maji	1,056,759,600	350,000,000	-	740,000,000	25,000,000,000	27,146,759,600
SLO10102 Ubrifu na Mafuruzo ya kilimo	1,959,847,620	200,000,000	782,700,000	-	-	2,942,547,620
SLO10103 Masendeleo ya huduma za kilimo na karakana ya Mstereka	3,104,666,040	1,900,000,000	300,000,000	-	-	5,304,666,040
SLO10104 Uhakika wa chakula na liabe	236,809,980	218,800,000	-	-	-	455,609,980
Jumla Kuu ya Program	6,358,083,240	2,668,800,000	1,082,700,000	740,000,000	25,000,000,000	35,849,583,240
FLM02 Masendeleo ya Kusilimuli za Misitau na Mafasili Zisiozunjishika						
SLO10201 Ufafidhi wa misitu	2,447,866,560	131,917,000	-	-	-	2,579,783,560
SLO10202 Masendeleo ya misitu	-	191,163,000	-	-	-	191,163,000
Jumla Kuu ya Program	2,447,866,560	323,080,000	-	-	-	2,770,946,560
FLM03 Masendeleo ya Mifugo						
SLO10301 Uzalishaji wa mifugo	1,863,781,040	44,772,000	500,000,000	-	-	2,408,553,040
SLO10302 Huduma za utabibu wa mifugo	-	205,228,000	-	-	-	205,228,000

Jumla Kwa ya Program	1,863,701,040	250,000,000	500,000,000	-	-	2,613,701,040
PL0104 Maendeleo ya Uvuvi	-					-
SL010401 Kuimarisha ufugaji wa mazao ya baharini		157,193,620		200,000,000	2,503,577,060	2,860,770,620
SL010402 Maendeleo ya uvuvi na hifadhi za baharini	848,710,620	158,406,380		290,000,000	9,540,788,060	10,837,905,000
Jumla Kwa ya Program	848,710,620	315,600,000	-	490,000,000	12,044,365,000	13,699,675,620
PL0105 Mipango na Usimamizi wa Kilimo, Maliasili, Mifugo, na Uvuvi						
SL010501 Ukwawa wa uendeshaji wa kazi za kilimo maliasili mifugo na uvuvi	1,699,820,880	660,060,000				2,359,820,880
SL010502 Mipango, sera na utafiti wa kilimo maliasili mifugo na uvuvi	338,068,980	209,130,000		1,524,427,000	7,105,175,060	9,176,800,960
SL010503 Oishi Kuu Pemba	4,073,847,360	62,090,000				4,135,937,360
Jumla Kwa ya Program	6,111,737,220	931,220,000	-	1,524,427,000	7,105,175,000	15,672,559,220
Jumla Kwa ya Program zote	17,630,098,680	4,488,700,000	1,582,700,000	2,754,427,000	44,149,540,000	70,605,465,680

KIAMBATSHO NAM. 15: Tufe la mkandao wa mstunizi ya mshahara, kwa msingi wa kazi, kutoka na mwanachama kwa mwaka 2017-2018

ANGALJA KIAMBATISHO NAM. 16

JADUELI LA MAKADIRIO YA MATUMIZI KWA KAZI ZA MAENDELEO 2017-2018

PROGRAM KUU/PROGRAM NDOGO	BAJETI	SMZ	MUHISANI		JUMLA
			MKOPO	RUZUKU	
PL0101 Msendekeo ya Kihimo					
SLO10101 Unwagajiaji maji	25,740,000,000	740,000,000	25,000,000,000		25,740,000,000
Jumla Kuu ya Program	25,740,000,000	740,000,000	25,000,000,000	-	25,740,000,000
PL0104 Msendekeo ya Uvuvi					
Miradi wa (SWIDFISH)	5,946,388,000	200,000,000	-	5,746,388,000	5,946,388,000
Miradi wa (MARINECULTURE)	2,703,577,000	200,000,000	-	2,503,577,000	2,703,577,000
Miradi wa MALINDI	3,884,400,000	90,000,000		3,794,400,000	3,884,400,000
Jumla Kuu ya Program	12,534,365,000	490,000,000	-	12,044,365,000	12,534,365,000
PL0105 Mipango na Usimamizi wa Kihimo, Mifugaji, Mifugo, na Uvuvi					
Miradi wa MIVARF	3,420,985,000	739,427,000	2,681,558,000	-	3,420,985,000
Miradi wa ERPP	4,243,600,000	70,000,000		4,173,600,000	4,243,600,000
Miradi wa ZANRICE	325,017,000	75,000,000		250,017,000	325,017,000
Miradi wa uzalishaji wa mazao ya Kihimo na Mifugo	640,000,000	640,000,000			640,000,000
Jumla Kuu ya Program	8,629,602,000	1,524,427,000	2,681,558,000	4,423,617,000	8,629,602,000
Jumla Kuu ya Program zote	46,903,967,000	2,754,427,000	27,681,558,000	16,467,982,000	46,903,967,000

